יובל קרעמענעץ

1950 — — — 1915

35

קרעמענעצער וואלינער
בענעוואלענט סאסייעטי

זכר קרעמענעץ

ת׳ נ׳ צ׳ ב׳ ה׳

דעצעמבער 2, 1950

Kremenitzer Wolyner Benevolent Ass'n

Organized October, 1915

ORGANIZERS

ALEX MINTZ

BENJAMIN BARSHOP

SAM BARSHOP

JULIUS BIENSTOCK

HARRY BIENSTOCK

ABRAHAM GOLDBERG

JOE COHEN

OFFICERS

HARRY WIENER .... Ex-Chairman

I. SALMOWITZ .... Chairman

ISAAC FISHERMAN .... Vice Chairman

M. REIKIS .... Treasurer

JACK BARSHOP .... Financial Secretary

HARRY BIENSTOCK and I. SILVERSTEIN .... Hospitalers

MORRIS HOFFMAN .... Recording Secretary

LOU SIEGEL .... Chairman of Cemetery

Sitting from Left to Right: JACK BARSHOP, ISIDORE SALMOWITZ, ISAAC FISHERMAN and MENDEL REIKIS.
Standing from Left to Right: HARRY WIENER, BENJAMIN BARSHOP, MENDEL BRONFIELD, JOE BLAY and ALEX MINTZ.

ה. געלערנט

אַ יובל פאַר אַ צוקונפט

יעדער יובל ווערט געיום-טוב'ט אונטערן צייכן פון דעם פאַרגאַנגענעם „נעכטן". ווי ביי אַ יחיד אַזוי אויך ביי אַ כלל, אַ קאָלעקטיוו, אַ ציבור, טראָגט דער יובל-כאַראַקטער די פייערלעכקייט פון געבוירן-טאָג ביז דעם דערלעבטן „איצט".

עס איז אָבער אַ גרויסער חילוק אינם זין פון דעם יום־טוב. ביים יובלען אַ יחיד קומט דער מענטש, דער אינדיווידועלער מאָמענט אינם פאָדערגרונט. ביי אַ כלל אָבער איז דער עיקר, די טעטיקייט, די מעשים טובים, דער קאָלעקטיווער ווילן און אידעאַליזם פון אַרבעט לטובת הכלל.

ביי אַ יחיד איז אָפט די פייערלעכקייט באַגלייט מיט אַ געפיל פון בייִנקשאַפט נאָך די יונגע יאָרן וואָס זיינען געווען באַפליגלט מיט אַ צויבער־חן, מיט אַ קאָלאָריט-פאַנטאַזיע פאַרן ווייטן גליקלעכן „מאָרגן". זאָגט טאַקע דערויף די פאָלקס-חכמה וועגן אָט דער בייִנקשאַפט דאָס ווערטל: „דער שׂכל קומט נאָך די יאָרן"... דער „נאָך" איז ניט געמיינט „לויט", נאָר טאַקע נ אָ ך די יאָרן.

אַנדערש איז די פייערלעכקייט פון אַ כלל. אַזאַ יובל איז אַ פּערספּעקטיווער. ער סטימולירט פאַר אַ ווייטערדיגער פאַרבעסערטער, באַרייכערטער טעטיקייט פאַר דער געזעל־שאַפט. דאָס אָפּגעטוענע אינם פאַרגאַנגענעם „נעכטן" וועקט דעם באַגער, דעם חשק און באַגייסטערונג פאַר אַ בעסערער, אינטענסיווער אַרבעט אינם קומענדיגן „מאָרגן".

מעשים פון אַ כלל וואָרצלען אין דער מענטשלעכער געשיכטע. זיי ווערן פאַראַנקערט אין דער אייביקער אייביקייט, אינם לעתיד לבוא. אויך אַ יחיד שאַצט מען אַמאָל לויט זיינע מעשים פאַרן כלל, אָבער דעמאָלט ווערן שוין די מעשים דאָס אייגנטום פונם קאָלעקטיוו.

דאָס וואָרט ויהי — עס איז געווען, — האָט אַ תּלמיד חכם פאַרטייטשט אַז עס מיינט אַ צרה. ווייל ממה נפשך, איז עס געווען שלעכט פריער, איז ווער ווייסט וואָס דער מאָרגן וועט ברענגען, איז געווען גוט איז דאָך געוויס אַ שאָד וואָס איז אַוועק... ביי אַ קאָלעקטיוו, אַ ציבור, גילט אָבער שטענדיק דער והיה — עס וועט זיין. שטענדיג זיינען די אויגן געווענדעט צו אַ בעסערן און פאַרבעסערטן „מאָרגן".

אויך גורל־מאָמענטן אינם לעבנס־לויף ווירקן זיך אויס אַנדערש ביים יחיד איידער ביים כלל. ווען אַ יחיד ווערט נפטר אויף אַ אומנאַטירלעכן אופן, איז דער צער־מיטגעפיל ביי די אַרומיקע, זיכער אַ טיפער, אָבער ער איז אַ צייטווייליקער, אַ מאָמענטאַלער, אַ פאַרביי־גייענדיקער. „הימל און ערד האָבן געשוואוירן, אַז דאָס, וואָס די ערד דעקט-צו זאָל ווערן פאַרלוירן"... אַנדערש זעט עס אויס ביי אַ כלל. יאָר-איין, יאָר־אויס, דורות-לאַנג זיפצט און באַזינגט דאָס פאָלק דעם צער. מיט קומער און טרערן ברומט אַרויס דאָס פאָלק דעם „אלה אזכרה והומיה" אַלע יום כפּור. זיי וועל איך דערמאָנען מיט אומרו...

אַ יחיד פאַרגייט אָבער אַ כלל באַשטייט.

* * *

אַ דור קרעמענעצער יידן איז איבערגעפלאַנצט געוואָרן אויפן אַמעריקאַנער באָדן. אַ דור פון „עמך" יידן, פון „שער און אייזן" האָט דאָ אין אַמעריקע געטראָגן אין זיך די בייִנקשאַפט נאָכן אָרט-אָפּשטאַם. און מיט פינף-און-דרייסיק יאָר צוריק האָט די בייִנקשאַפט באַקומען די איצטיקע קרעמענעצער לאַנדסמאַנשאַפט.

באַהעפט אין די טריט פון זייערע אבות האָט מען דאָ דאָס טראַדיציאָנעלע אַלטע היים-לעבן אומגעשטאַלטעט.

די יידן האָבן דאָ אויסגעפורעמט דעם אַלטן היימישקייט-שטייגער פון לעבן. טאַקע אין אַ נייעם לבוש, אָבער מיט טראַדיציאָנעלער משפחה־וואַרעמקייט. אין די נייע פאָרמען פון אויסלעבן זיך דאָ, האָט געוואָרצלט דער חותם פון גייסטיקער פאַרבינדונג צום אָפּשטאַם. פשטות, פאָלקישע תמימותדיקייט האָט באַגלייט יעדן קער, יעדע ווענדונג פון טוען לטובת הכלל. די פאָרם האָט זיך געביטן, דער אינהאַלט אָבער איז געבליבן. אַלטער וויין אין אַ נייער כלי.

אַלע אַלטע חברות פון דער אַלטער היים אין איין-איינציקער-קרעמענעצער לאַנדסמאַנשאַפט. דאָרט — בקור חולים, דאָ — האָספּיטאַליזאַציע; דאָרט — חברה הלואת חן, דאָ — ליי־פאָנד; דאָרט — מתן בסתר, דאָ — הילפס פאָנד; דאָרט — סומך נופלים, דאָ — רעליף; דאָרט — חברה קדישא, דאָ — לויה און סעמעטערי קאָמיטעט.

אויך דאָס ריין טראַדיציאָנעלע לעבן פון דאָרט האָט דאָ זיך טראַנספאָרמירט און אָנגעהאַלטן. אין דער אַלטער היים — שבת־קודש און מלוה מלכה, דאָ — שבת־צו־נאַכטס אסיפה מיט כיבוד; דאָרט — בר מצוה, דאָ — פאַריידישן; חתונה-וואָך (שבע ברכות), דאָרט, — לאַנדסמאַנשאַפט שמחות — דאָ. מזכיר נשמות טאָוול — דאָרט, זכר עולם אין פּראָטאָקאָל בוך — דאָ.

דער אַלטער טראַדיציע-כאַראַקטער איז אַוועק אין דער אייביקייט, אָבער די גייסטיקע ווערטיקייט פונם „נעכטן" האָט זיך אַריינגעוועבט אינם נייעם כאַראַקטער אַרום דעם לעבן און טעטיקייט פון דער קרעמענעצער לאַנדסמאַנשאַפט, פאַר דער אַלטער היים, ווי פאַר זיך דאָ.

דער יובל פון דער עקזיסטענץ און ווירקן אין משך פון פינף־און-דרייסיק יאָר; דער אופן און די באַשיידנקייט פון דער טעטיקייט אין משך פון דער דאָזיקער עקזיסטענץ איז אַן אייגנאַרטיקער, וואָס טראָגט אין זיך די אייגנאַרטיקייט פונם אָפּשטאַם-אָרט. מעגליך אַז די קלימאַטישע ספּעציפישע רויקייט פון קרעמענעץ האָט אויך געווירקט אויף די געמיטער.

די שטאָט קרעמענעץ ציילט העכער זעקס הונדערט יאָר עקזיסטענץ. די געאָגראַפישע לאַנדשאַפט איז געבענטשט מיט בערגישער מילדקייט, וואָס הויכט אַראָפּ סיי אין דער זומערדיקער באַגרינטער ווייכקייט, סיי אין דער ווינטערדיקער ווייסער פּוניקייט.

אַ לעגענדע דערציילט וועגן דעם בעל שם'ס אייניקל, דער „מלאך", וואָס האָט זיך דאָרט אויפגעהאַלטן אַ שטיקל צייט. געוואוינט האָט ער אין אַ רוקן-געסל פונם „אַלטן בית מדרש", אויף אַ נידריגען צווייטן גאָרן, אינם הויז פון משה וועלים. די פראָנט פענסטערלעך האָבן אַרויסגעקוקט צום „צלם"-באַרג.

אין איינעם אַ קאַיאָר — (כהאַי אור) האָט אַ חסיד שטיל געעפנט די טיר צום רבינס צימער. אַ פאַרגאַפטער איז ער שטיין געבליבן אויפן שוועל דערזעענדיק די איינגעבויגענע פיגור פונם „מלאך", וועמענס בליקן זיינען אינגאַנצן פאַרטועט אויפן קעגנאיבערדיקן באַרג. וואָס שאַרפער זיינע בליקן האָבן אַרויסגעשטאַרצט, אַלץ מער איינגעשרומפּענער האָט אויסגעזען זיין גרימאַסעדיק פּנים, אַלץ מער איינגעקאָרטשעט דער גאַנצער גוף. ווען דער „מלאך" האָט אויפגעוואַכט פון זיינע דמיונות און דערזען דעם חסיד, האָט ער פאַר'דבקה'ט אָפּגעזיפצט און בשעת מעשה אַ זאָג געטאָן בזה הלשון: אַזאַ שטיק גוש עפר (גרידע ערד) און עס האַלט זיך ביי זיך אַזוי גרויס...

זינט דעמאָלט, זאָגט מען, האָבן קרעמענעצער יידן באַנומען דעם זין פון מקימי מעפר דל, מאשפות ירים אביון. און פשטות, באַשיידנקייט אין לעבן איז געוואָרן זייער צווייטע נאַטור.

אַזוי האָבן יידן דאָרט, אין דער אַלטער היים געלעבט. אַזוי אויך ווי צוויי, געציילטע צוויי לעבנגעבליבענע דערציילן, זיינען זיי דאָרט שטיל, אָבער מיט אינערלעך עקשנותדיגער יידישער ווערדע אומגעקומען דורך דייטש-אוקראַינישע בעסטיעס.

אויך יצחק בער לעווינזאָן, דער שאַרפער קריטיקער פון יידישן לעבן אין זיין צייט, האָט צו דער קרעמענעצער עדה זיך באַנומען ווי אַ צאַרטער מוכיח. אָט דער חותם האָט באַגלייט די קרעמענעצער יידן אויך דאָ אין אַמעריקע.

די דאָזיקע לאַנדסמאַנשאַפט איז געבוירן געוואָרן ניט פון אַ געפיל פון קנאה צו יענע לאַנדסמאַנשאַפטן וואָס האָבן דאָ שוין פון פריער עקזיסטירט; ניט צוליב שפּילן אין גבאות אָדער אַנדערע כיבודים, נאָר פון אַ פשוטן באַגער נאָך אַ גייסטיקן אָפּרו דאָ, אין אַ היימיש ווינקל.

פינף, ווי איין פינגערהאַנט, זיינען זיי געווען ביים געבורט פונם נאָמען קרעמענעץ אין אַמעריקע. מינץ, באַרשאַפ, בינשטאָק, א. גאָלדמאַן, דזש. קאָן. זיי האָבן געוואָלט גייסטיק זיך אויסלעבן אַן אייגענער קרעמענעצער סביבה. געקומען איז מען אהער שוין באַלאָדן מיט אַ פאַרמעגן פון פּאָליטישער דערוואַכונג. מען האָט שוין געהאַט הינטער זיך אַ פּאָליטישן פּרואוו פון שטרייקן און אויפקלערונג דורך סודותפולע שליחים, פון אַזאַ מין מיסטעריעזן קלאַנג וואָרט — פּאַרטיי: יונגע מענטשן, באַפליגלט מיט אַ ראָמאַנטיק פון אַ באַפרייאונגס־אידעאַליזם, האָט זי אויך דאָ אויף אַ באָדן פון אַ פריי לאַנד, געלויערט אויפן געמיט־צושטאַנד. דוקא אין די טאָג-טעגלעכע דאגות פאַר פרנסה איז די בענקשאַפט נאָך אַ גייסטיק וואָרט, איז דאָס וועלן זיך טוליען צווישן אייגענע, שטאַרק אויסגעוואָקסן.

האָט די דערמאָנטע גרופּע באַשלאָסן צו גרינדן אַ קרעמענעצער לאַנדסמאַנשאַפט. דער הויפּט־ציל איז אין אָנהייב געווען: קולטור־אָוונטן. יעדער האָט מיט פרייד געצאָלט צען (10) סענט אַ וואָך אויף צו דעקן די הוצאות. אָט די אָוונטן וואָס זענען געווען געווידמעט יידישע קולטור־פּראָבלעמען, דעם יידישן רענעסאַנס, אויף אַלע געביטן פון יידישער קולטור, האָבן געצויגן אַן עולם. זיי זיינען געוואָרן שטאַרק פּאָפּולער, אַז אפילו פון אויסערהאַלב ניו יאָרק זיינען קרעמענעצער לאַנדסלייט געקומען אויף די אונטערנעמונגען. די צאָל מיטגלידערשאַפט איז בהדרגה געוואָקסן. ס'האָט זיך אויסגעפורמט דאָס פּנים פון דער אָרגאַניזאַציע, ביז מ'האָט זיך אויף אַ צערעמאָניאַלן אופן, מיט יידישער מוזיק, זיך באַזעצט אין אַ שטענדיק געדונגענעם לאָקאַל, און זיך געקרוינט מיטן נאָמען קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי.

ווי אַזעלכע האָט זי אירע פונקציאָנאַלע טעטיקייטן פאַר דער מיטגלידערשאַפט פיקסירט אין פאָרמען פון געגענזייטיקער הילף, פון פאַרזאָרגען מיט מעדיצינישער הילף אין אַ נויט־פאַל און באַזאָרגן אַן אייגן קבר-אבות ווינקל. דאָס איז די סימבאָליזירונג פון דער פאַרבינדונג פונם וויגל ביזן קבר.

די גאַנצע פינף-און-דרייסיק יאָר האָט מען סיי ביחידות, יעדער פאַר זיך, סיי בצבור געזאָרגט סיי פאַר דער אייגענער משפחה אין דער אַלטער היים, סיי פאַר אַלע קהלשע אינסטי־טוציעס וואָס האָבן דאָרט עקזיסטירט. אינסטיטוציעס פונם אַלטן שניט, ווי תלמוד-תורה, שפּיטאָל, מושב זקנים און אַלערהאַנט אַנדערע, אַזוי אויך פאַר דער מאָדערנער שול, קינדער־גאָרטן, פאַך-שול, לייען-ביבליאָטעק וכדומה.

עס איז אַ יובל וואָס וואָרצלט אינם טראַדיציאָנעלן עבר, אינם שטייגער פונם „נעכטן", מיטן פּנים געווענדעט צום „מאָרגן". פונקט ווי דאָס פאָלק אינגאַנצנגענומען פלעכט איצט איבער זיינע פאַרבינדונגס-פעדים אין דער וועלט־צעשפּרייטקייט, אַזוי אויך דער קרעמענעצער קאָלעקטיוו בינדט איצט צענויף דעם גורל פון אומגעקומענער אַלטער היים מיט די אַלע קרעמענעצער וואָס זיינען צעשפּרייט אין דער וועלט.

אַ יובל פון „אַמאָל" מיט אַן-אויסקוק פאַר דער צוקונפט.

רעסטאַווירט דאָס הויז פון יצחק בער לעווינזאָן

(געבוירן אָקטאָבער 2, 1788, געשטאָרבן פעברואַר 13, 1860)

ווי אַזוי מען האָט אַמאָל געטון כדי צו פאַראייביקן ביי אונז דעם אָנדענק פון יצחק בער לעווינזאָן.

מיט בערך 50 יאָר צוריק (1906) איז דורך אַן איניציאַטיוו גרופּע אין צוזאַמענ־שטעל פון ד"ר מ. ליטוואַק, פּנחס ראַס, הרב ב. קונין, לייב שומסקי און איך, גערופן געוואָרן אַ פאַרזאַמלונג פון מענטשן — וועלכע האָבן זיך אינטערעסירט מיט דעם געדאַנק וועגן פאַראייביקן דעם נאָמען פון אונזער חשובן בירגער, דעם געלערנטן און פילאָזאָף י. ב. לעווינזאָן. געקומען צו דער פאַרזאַמלונג זענען ביי 70-80 מענטשן, משכילים, קולטורעלע עסקנים און אויף דער פאַרזאַמלונג איז אַרומגערעדט געוואָרן די פראַגע, וועלכע די איניציאַטיוו גרופּע האָט פאָרגעשטעלט אויף וואָס פאַר אַן אופן זאָלן מיר פאַראייביקן אין קרעמעניץ דעם אָנדענק פון י. ב. לעווינזאָן.

נאָך אַ מיינונגס-אויסטויש איז אויף דער פאַרזאַמלונג אָנגענומען געוואָרן אַ באַשלוס, מען זאָל פאַרעפנטליכן אין דער גאַנצער יידישער פּרעסע פון גאַנץ רוסלאַנד אַן אויפ-רוף צו אַלע יידן, מ'זאָל זאַמלען געלט און פאַר דעם געלט אויסקויפן דאָס שטיבעלע, וואו עס האָט געוואוינט און געשאַפן יצחק בער לעווינזאָן און דאָרט איינאָרדענען אַ שטאָטישע ביבליאָטעק און לעזע-זאַל. צו דעם צוועק איז אויפן אָרט אויף אַ דעמאָ-קראַטיש־געזעלשאַפטלעכן אופן אויסגעוויילט געוואָרן אַ פאַרוואַלטונג אין פאָלגענדן צוזאַמענשטעל:

פרעזעס הרב ב. קונין, סעקרעטאַר ד"ר מ. ליטוואַק, קאַסירער פּ. ראַס און צוויי מיט-גלידער, ה. ל. שומסקי און איך.

נאָכן פאַרעפנטלעכן דעם ערשטן אויפ־רוף האָט זיך אַ שיט געטון געלט קיין קרעמעניץ פון אַלע עקן פון גאַנץ. גרויסן רוסלאַנד, באַזונדערס וואָרעם האָבן זיך אָפּ-גערופן די שטעט פון ליטע. געשיקט געלט האָבן יידן, פאַרערער פון לעווינזאָנען און האָבן געדאַנקט וואָס מען האָט גענומען אויף זיך די איניציאַטיוו. דערווייל האָט מען איינגעגעבן צו דער מאַכט אַ סטאַטוט פון דער לעזע-זאַל און מען האָט געוואַרט, ביז מען וועט באַשטעטיקן אַזאַ סטאַטוט, כדי מען זאָל האָבן רעכט צו קויפן דאָס שטיבל וואו עס האָט געוואוינט לעווינזאָן און וואו עס האָט זיך דאַמאָלס געפונען אַ שענק. אָבער די צאַרישע מאַכט האָט געהאַלטן אַז ביבליאָטעקן זענען שעדלעך, בפרט נאָך לעזע-זאַלן. עס האָט זיי נישט געשמעקט און מען האָט אָפּגעזאָגט צו באַשטעטיקן דעם סטאַ־טוט. דאַמאָלס האָט מען ווייטער גערופן אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, כדי צו באַהאַנדלען די פראַגע ווי אַזוי מען זאָל דערווייל קויפן דאָס הויז און באַזייטיקן פון דאָרט דעם שענק, ווייל עס איז אַ חרפּה, אַז אין לעווינ־זאָנס הויז זאָל זיין אַ שענק.

עס איז באַשלאָסן געוואָרן דאָס הויז צו קויפן דערווייל אויפן נאָמען פון פּריוואַטע פּערזאָן און דאַמאָלס איז פאָרגעקומען אַ דעמאָקראַטישע (נישט ווי היינט) געהיימע אָפּשטימונג און עס איז באַשלאָסן געוואָרן דאָס צו קויפן אויפן נאָמען פון פאָלגענדע פּערזאָנען: ד"ר מ. ליטוואַק, לייב שומסקי און מיין נאָמען.

מיר האָבן דאָס שטיבל געקויפט, באַזיי-טיקט דעם שענק און געוואַרט אויף בעסערע צייטן, מען זאָל קענען פאַרווירקלעכן דעם

ווילן פון לעווינזאָנ׳ס פאַרעהרערס. אזוי האָט געדויערט ביז דער וועלט-מלחמה און דער-נאָך, בשעת דער מלחמה האָט מען זיך מיט דעם ענין שוין נישט באַשעפטיקט. דערווייל זענען דאָס רוב פון דאַמאָלסטיקע מיטגלידער אויסגעשטאָרבן, און דאַן האָבן מיר, די וואָס זענען פאַרבליבן און אויף וועמענס נאָמען עס איז דאַמאָלס געקויפט געוואָרן דאָס שטיבל, זיך באַראַטן, אַז מען דאַרף דאָס שטיבל איבערגעבן עפּעס אַ לעגאַלער אָרגאַניזאַציע, עס זאָל נישט פיגורירן אויף קיין פּריוואַטע פּערזאָנען, וועלכע זענען דאָך נאָר לעבעדיקע מענטשן און לײדער איז דאָך שוין טאַקע ביי היינטיקן טאָג נישט פאַרבליבן קיינער, אַחוץ מיר, וועלכע זאָלן קאָנען איבערגעבן דאָס אַלעם פאַר דער געזעלשאַפט און מיר האָבן באַשלאָסן איבערצושרייבן דאָס שטיבל אויף דער איינציקער לעגאַלער אָרגאַניזאַציע — וועלכע האָט רעכט צו קויפן אייגענטום — דער געזעלשאַפט ״אָרט״.

ישראל מרגלית

1937, קרעמעניץ

פרייז 10 גר. KREMENICER LEBEN

קרעמעניצער לעבן

ערשיינט יעדן פרייטאג.

Krzemieniec, piątek 19 listopada 1937 r. | Rok wydania VII | יארגאנג | קרעמעניץ, פרייטאג, טו׳ כסלו פ׳ וישלח תרצ״ח

באַגריסונג.

אין נאָמען פון אַלע אינסטיטוציעס און פון אלע, וועמען עס גיט הילף די קרעמעניצער רעליף אין ניו-יאָרק, באַגריסן מיר דעם איבערגעגעבענעם פריינט, מיטארבעטער און קאסירער פון רעליף

מר׳ בנימין באַרשאַפ מיט אייער פרוי, צו דער פייערונג פון אייער זילבערנער חתונה

און ווינטשן אייך מיט גליק און געזונט צו פייערן אייער גאלדענע חתונה.

ביי דער געלעגנהייט שיקן מיר אויך איבער די בעסטע גריסן און די האַרציקסטע דאנקען אַלע מיטגלידער פון רעליף, וועלכע שאַפן הילף פאר אונזער שטאָט.

הילפס-פאַרטיילונגס-קאַמיטעט פון ניו-יאָרקער רעליף אין קרעמעניץ

העלענע ווײַנבערג

הײם־ווײ

איך בין נאָך אַלס פאַרבײנקט נאָך דיר,
מײַן שײן ליב שטעטעלע קרעמענעץ!
אין מײַנע טרוימען ביסטו אָפט מיט מיר,
אין טרוימען און אין חלומות אָן אַ גרענעץ.
אין מײַנע געדאַנקען פאַרנעמסטו דעם אָרט דעם גרעסטן,
ווײַל ווי קען איך דיך אפילו אויף אײן מאָמענט פאַרגעסן.
ווען צו דיר מײַן האַרץ קלאַפּט אַזוי שטאַרק,
צו יעדן שטײנדעלע און צו שטיבעלעס ווענט,
צו שטיבעלע, וואו כ'האָב צום ערשטן מאָל די וועלט דערקענט.
וואו ביסטו יעצט, מײַן שטעטעלע, מײַן הײם?
פאַרוואָס איז אַזוי אַכזריותדיק אומגעקומען דײַן געבײן?
איך זוך אײַך אַלע, מײַנע ליבע,
איך לעב מיט אײַך דאָס גאַנצע לעבן!
ווײַל וואָס איז ווערט אָן אײַך די טריבע,
וועלט מײַנע, געראַנגל און שטרעבן?
איך קען מײַן רו נישט מער געפינען,
איך קען מײַן גליק מער נישט דערגרײכן,
ביז עס וועט דאָס וואָרט נישט באַזינען
דעם יזכור פון דײַן לעבן.
ווי אין אַ שײנעם מילדן רײַכן מאַי,
אַזוי וועט אויפלעבן אין מיר פון ס'נײַ
מײַן ליב שטעטעלע מיט קלײנע געסעלעך,
באַצירט אין גרינע, בלומיגע בוימעלאך.
דיר, מײַן שטעטעלע, מײַן העל,
אַ מצבה אויפשטעלן איך וועל.
אויף אײביג לעבן און געדענקען,
נאָך דיר נאָגען, נאָך דיר בענקען.
אײביק פילן דעם פולן קלאַנג
פון אונזער שטעטעלעס געזאַנג!

צו מיין וויצע פאָרזיצער

איך האָב שוין פריער געזאָגט, ווי מיר אַלע פון דער קרעמענעצער אָרגאַניזאַציע זענען ברידערלעך פאַרבונדן.

מיר האָבן צווישן אונז פאַרשיידענע אין זייער כאַראַקטער, אין זייער קולטור פאַר-מעגן. יעדער ברייינגט צום אויסדרוק זיין צוגאַנג צו דער ארבעט.

ווי אין יעדער געזעלשאַפטלעכער ארבעט איז דאָ קריטיק, וואָס קומט צום אויסדרוק אין דער דעבאַטע.

דער ברודער אייזיק פישערמאַן, מיין וויצע פאָרזיצער, איז שטענדיג באַלאָדן מיטן גע-פיל פון הארמאָנישקייט אין דער ארבעט.

ער, דער באַשיידענער מענטש, קומט שטענדיג צום וואָרט, נאָר ווען ער פילט, אז מען דאַרף פארשטאַרקן דעם אפיל פאר הילף.

ער איז שטענדיג פאַרזאָרגט פאר תכלית, אז די קאַסע זאָל ניט ליידן; שטענדיג איז ער גרייט צו באַלאַנסירן די סומע פון דער אייגענער קעשענע.

איך פיל זיין איבערגעגעבנקייט, זיין געטריישאַפט אין דער ארבעט, און ווי איך, אַזוי יעדער פון אונז, שאַצן הויך דעם גרויסן ווערט פון זיינע מעשים טובים.

י. סאַלמאָוויץ

פאַרן כלל

דער הויפּט־בנין פון א געזעלשאַפט איז דער אחריות־געפיל אינם מענטשן פאַרן מיטמענטשן. וויל איך איצט באַרירן א פּאָר מאָמענטן פון פינף־און־דרייסיג יאָר צוריק, ווען די קרעמענעצער אָרגאַניזאַציע איז געבויט געוואָרן.

די ערשטע וועלט מלחמה האָט אונז דאָ און זיי, דאָרט, צעשיידט. איינער פון צווייטן האָט ניט געהערט. איך האָב דעמאָלט זייער פיל געטראַכט וועגן זייער גורל דאָרט, און דער געוויסן האָט געפּאָדערט עפּעס וואָס צו טאָן. אָבער „איינער איז קיינער"... איז אויפגע-קומען דער געדאַנק, אז מען דאַרף גרינדן אַן אָרגאַניזאַציע וואָס פאַרמאָגט כח און ווילן צו זאָרגען און פאַרזאָרגן אַלע די אומ-גליקלעכע וואָס וועלן שפּעטער, נאָך דער מלחמה, זיך ווענדן צו אונז נאָך הילף.

געטראַכט און געטון. איך האָב צונויפ-גערופן די ערשטע באַראַטונג פון עטלעכע מענטשן, נעמליך: די ברידער באַרשאַפ, בינשטאָק, די גאָלדבערגס און די גאָלדמאַנס.

דאָרט איז אָנגענומען געוואָרן מיין פּאָר-שלאָג, אז מען זאָל רופן א פאַרזאַמלונג פון אַלע קרעמענעצער לאַנדסלייט דאָ, כדי צו גרינדן א קרעמענעצער געזעלשאַפט פאר דעם דערמאָנטן צוועק.

אַלע אָנטיילגענומער האָבן זיך אויפן אָרט באַשטייערט מיט א געוויסער סומע. אַזאַ פאַרזאַמלונג איז גערופן געוואָרן, סיי פון די איינוואוינער אין ניו־יאָרק און סיי ארום ניו־יאָרק.

אָבער ניט אַלע מענטשן זענען געקנאָטן פון איין טייג... פון די צוויי הונדערט פאַר-זאַמלטע האָבן דעמאָלט נאָר זעכצן באַוווי-ליקט צום געדאַנק פון אַן אָרגאַניזאַציע. אַזוי ארום איז פון זעכצן מענטשן דעמאָלט געגרינדעט געוואָרן דער קערן פון דער קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָ-סייעטי. מיט דער צייט איז די אָרגאַניזאַציע געוואַקסן אין מיטגלידערשאַפט־צאָל.

פאַר די פאַרגאַנגענע פינף־און־דרייסיג יאָר האָט אונזער אָרגאַניזאַציע אָפּגעטון א גרויסע גוטע הומאַניטאַרע ארבעט. צו יעדער צייט און אין פאַרשיידענע לענדער מעבר לים, וואו נאָר עס האָבן זיך געפונען קרעמענעצער נויטבאַדערפטיגע, האָט אונזער אָרגאַניזאַציע געהאָלפן, מיט ליבע און הארץ.

דער דאָזיגער גייסט זאָל באַגלייטן אונז אין דער ווייטערדיגער ארבעט.

אליה מיניק

אונזער אַלעמענס יום־טוב

אינם היינטיגן יובל-יאָר פון אונזער אָרגאַניזאַציע פיל איך אַ באַזונדערע זכיה אין דעם, וואָס איך בין איר טשערמאַן. עס איז ביי מיר פונקט אַזאַ געפיל, ווי ביי עלטערן וואָס פירן צו דער חופּה זייער מוזינקע.

עס איז אַ פינף־און־דרייסיג יאָריגער יובל פון אַן אָרגאַניזאַציע, וואו אַלע זיינען גע־קניפּט און געבונדן ווי איין מענטש, איין האַרץ, איין נשמה; אַן אָרגאַניזאַציע וואָס איז קליין אין צאָל אָבער גרויס אין גייסט, איבערפולט מיט אַ געפיל פון: איינער פאַר אַלע, אַלע פאַר איינעם. אַזאַ מזל-ברכה איז אַ סימן פון ברידערלעכקייט, משפּחהדיקייט. בין איך טאַקע באמת שטאָלץ דערמיט, וואָס איך האָב זוכה געווען צו זיין דער פאָרזיצער פון דער נאָבעלער קרעמענעצער אָרגאַניזאַ־ציע. איך פיל זיך גליקלעך פון דעם צוטרוי וואָס איז מיר אַרויסגעוויזן געוואָרן צו זיין אויסגעקליבן צו אַזאַ אַמט. אַ מענטש הייבט אָן צו דערקענען זיך אַליין, ווען זיינע אַרומיגע ווייזן אַרויס צו אים אויפמערקזאַמ-קייט. דורכדעם אַליין האָב איך דערפילט די גרויסע פאַראַנטוואָרטלעכקייט וואָס איך האָב צו דער אָרגאַניזאַציע, צו דערפילן ערנהאַפט די הייליגע פליכטן פון אַרבעט.

אין מיין זכרון דערוואַכן אַ סך מאָמענטן פונם לעבן פון אונזער אָרגאַניזאַציע, פון איר טעטיקייט דאָ, ווי פאַר אונזערע אין דער אַלטער היים; ווי שטאַרק עס זענען געווען די פאַרבינדונגס־פעדים צווישן אונז דאָ און זיי — דאָרטן.

פאַר די פינף-און־דרייסיג יאָר האָבן מיר אויפגעטון מער ווי אונזערע שוואַכע כחות האָבן אונז ערלויבט. אָבער אין אַלע אונ-זערע מעשים איז געווען נשמה, האַרץ און געטריישאַפט.

אין אַזאַ מאָמענט פון דערהויבנקייט איז מיין טיפער באַגער, אייך אַלע מיינע קרעמע-נעצער ברידער און שוועסטער צו זאָגן אייך פון טיפן האַרצן:

זייט געבענשט מיט לאַנגע יאָרן, מיט כח און קראַפט, צו קענען ווייטער טון די הייליגע אַרבעט פאַר אונזערע אייגענע, פאַר דער מענטשהייט, פאַר דער וועלט.

י. סאַלמאָוויץ

די תלמידים ביים גראַדואירען די פאַך־שול פון „אָרט״,
געשטיצט פון קרעמענעצער רעליף אין ניו־יאָרק.

קלאַראַ סאַלמאָוויץ

ביי אידן איז איינגעפירט, אַז בעת מען איז מקבל שבת זאָגט מען אויך דערביי אַ שבח צו דער פרוי, אַ לויב צו דער אשת חיל.

די פרוי פון אונזער פרעזידענט, קלאַראַ סאַלמאָוויץ, האָט כשר פאַרדינט אונזער דאַנקבאַרקייט. זי, די אשת חיל, האָט עס געמאַכט איר הויז פאַר אונז אַ בית ועד, אַ צענויפקום פאַר אונזער עקזעקוטיוו, פאַרן רעליף־קאָמיטעט. איר הויז איז די קוזניע, וואו אַלע טעטיקייטן אונזערע ווערן אויסגעשמידט. זי שאַפט די וואַרעמע אַטמאָספער וואָס איז נויטיק פאַר האַרמאָניע אין דער אַרבעט.

אין דער שבתדיגער געהויבנקייט פון אונזער יובל קומט אַ גרויסן חלק דער קרעמענעצער אשת חיל קלאַראַ סאַלמאָוויץ און מיט נחת דערמאָנען מיר דאָס.

עקזעקוטיוו פון דער קרעמענעצער סאָסייעטי
אַרו
אַ־ריזיר־קאָמיטעט פונם יובל

אַ האַרציגע באַגריסונג

צו די גרינדער, פרעזידענט, וויצע פרעזידענט און אַלע מיטגלידער פון דער קרעמענעצער סאָסיעטי צום פינף־און־דרייסיג יאָריגן יובל.

דאָס אידישע קרעמענעץ האָט פאַרנומען אַן אייגנאַרטיק אָרט אין אונזער געשיכטע, פאַר דער אומגעשטאַלטונג פון אידיש לעבן. צווייגעלעך פון יענעם אָפּשטאַם זענען אַריבערגעפלאַנצט געוואָרן אַהער, אין דער פרייער אַמעריקע, וואו עס איז אויסגעוואָקסן אַ געראָטענער משפחה-בוים — די קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי.

מיר קוקן צוריק מיט שטאָלץ אויף דער אָפּגעטוענער אַרבעט פאַר דער צייט פון אונזער עקזיסטענץ, סיי דאָ, בפרט דאָרט אין דער אַלטער היים.

ווען אונזערע געמיטער זענען דערשלאָגן פונם אומקום פון אונזערע קדושים, דערגייט צו אונז אַ טרייסט פון דער שארית הפליטה וואָס פאַרפלאַנצט דעם קרעמענעצער בוים אויף אונזער הייליגער ערד, ארץ ישראל.

צו זיי שיקן מיר איבער אונזערע ברידערלעכע האַרציגע ברכות, מיט אַ געפיל פון שטאָלץ. דעם שונא'ס שווערד האָט אונז ניט געקענט באַזיגן. עם ישראל חי!

דער גייסט פון אונזערע אומגעקומענע קדושים זאָל משפיע זיין אינם איצטיקן לעבנס-געראַנגל אין ארץ ישראל.

אינם היינטיקן יובל־יאָר זענען מיר מתפלל אַז צום פופציג-יאָריגן יובל זאָל מקוים ווערן דאָס וואָרט פונם נביא — וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, דאָס אידישע פאָלק זאָל אויפגעריכט ווערן, מדינת ישראל זאָל זוכה זיין צו קענען אויספירן די שליחות וואָס איז איר אָנגעצייכנט געוואָרן פונם באַשעפער: כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. עס זאָל זיין שלום אויף דער וועלט.

בברכת ציון,

מנחם מענדל ורעיתו מלכה בראנפעלד

מיין ברכה צו די קרעמענעצער

איך געדיינק נישט אַלץ וואָס איך האָב געלערנט אין מיינע קינדער יאָרן, כ׳האָב אַ סך פאַרגעסן. וואָס איך געדיינק יאָ, איז אַ טייערן מאמר וואָס דער רבי האָט אין מיר אריינגעחזרט, נעמליך: מכל מלמדי השכלתי, — שטענדיק זיך לערנען פון אנדערע, שטענדיק וויסן מיין פּלאַץ. און נאָך אַ זאַך געדיינק איך: דאָס וואָס הלל הזקן האָט געענטפערט אַ געצנדינער אויף זיין ווענדונג, אים אויסלערנען די גאַנצע תורה אויף איין פיס. האָט הלל אים געענטפערט: ואהבת לרעך כמוך — זיי אַ מענטש און באַצי זיך מענטשלעך צו אַנדערע. גאָלדענע ווערטער, וועלכע האָבן זיך טיף איינגעקריצט אין מיין זכרון.

איך ווייס שטענדיק מיין פּלאַץ, שטענדיק לערן איך זיך פון אַנדערע. אָפט רייצט דער חשק זיך צו באַטייליגן אין אַ דעבאַטע וועגן געוויסע אַנגעלעגענהייטן אין דער סאָסייעטי. ווען איך זע פאַר זיך אַזעלכע שטאַרק און לאָגישע רעדנער ווי דער טשערמאַן סאַלמאָ-וויץ, בעני באַרשאַפּ, מינץ און מר. געלערנט, וועלכער האָט כשר פאַרדינט זיין נאָמען, האַלט איך זיך צוריק. דאָס מאָל אָבער מוטשעט מיך דער געדאַנק יאָ צו „זינדיגן"... בפרט ווען מען בעט יעדן מיטגליד צו זיין אין זשורנאַל, געווידמעט דעם פינף-און-דרייסיג יעריגן יובל פון אונזער עקזיסטענץ.

אַ שרעק האָט מיך באַפאַלן ווען איך האָב גענומען די פּען אין האַנט. איך האָב זיך אָבער דערמאָנט אַ מערקווירדיגע געשיכטע, וואָס האָט מיך באַרואיגט. איך ווייס נישט, צו דאָס איז אמת, אָבער ווי אַ וויץ איז דאָס אויך אין פּלאַץ: ראש השנה אין שוהל, ווען די אידן האָבן געשריען אויפן קול „שמע קולנו", האָט איינער געגעבן אַ פייף. ווער ווייסט, צו וואָלט מען יענעם נישט צעריסן אויף שטיקער ווען נישט דער רב, וואָס האָט געפרעגט פאַרוואָס ער האָט געפייפט און צי ווייסט ער נישט, אַז עס איז ראש השנה. דערויף האָט ער געענטפערט. יאָ, ער ווייסט, נאָר אַזוי ווי איך קען נישט דאַוונען, האָב איך געגעבן אַ פייף, מען זאָל וויסן אין הימל, אַז איך בין אויך דאָ. דער רב איז געוואָרן איבערראַשט און ערקלערט, אַז אָט דער פייף איז געווען די בעסטע תפילה, וואָס האָט גע-מאַכט אַ רושם אין הימל.

מעגלעך, אַז מיינע ווערטער וועלן אויך נישט זיין מער ווי אַ פייף, אָבער דערפאַר זענען זיי פון טיפן האַרצן. זיי זענען אַן אויסדרוק פון פרייד, וואָס איך האָב דער-לעבט צו זיין אַן עדות פון אַ גרויסער שמחה וואָס איז דער רעזולטאַט פון שווערער און פאַראַנטוואָרטלעכער אַרבעט אויפן געזעל-שאַפטלעכן פעלד.

דאָס וואָס די סאָסייעטי האָט געטון נאָר פאַר קרעמענעץ אַליין וועט פאַרנעמען אַ שיינעם פּלאַץ אין אונזער בלוטיגער גע-שיכטע. הלוואַי זאָלן מיר אַלע ברידער און שוועסטער זוכה זיין צו פייערן אַ פופציג-יאָריגן יובל. עס איז אַ וואונטש פון טיפן האַרצן. איך נעם זיך נישט איבער מיט מיין אייגענעם בייטראָג צו דער אַרבעט פון דער סאָסייעטי. איך פיל זיך אָבער גליקלעך וואָס איך האָב אויך צוגעלייגט אַ האַנט.

אייזיק פישערמאַן

זייט געבענטשט!

מיר, די קרעמענעצער לײדיס אָקזילערי, באַגריסן אייך לאַנדסלייט און פריינד פון דער קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט אַססאָסיאיישאָן צו אייער 35טן יובילייאום.

מיט גרויס פאַרגעניגן דריקן מיר אויס אונזערע בעסטע וואונטשן צו אייער גרויסן יום-טוב און ווינטשן אייך נאָך אַ סך יאָרן פון געזונט, גליק און טעטיקייט, איר זאָלט אַלע דערלעבן צו פייערן אייער 50-יאָריגן יובילייאום.

אייער גוטע אַרבעט איז אַלעמען באַוואוסט און מיר זענען שטאָלץ מיט אייך. זאָלן געבענטשט זיין אייערע הענד, טייערע ברידער, פאַר אייער גוטסקייט און מיטלייד מיט די אָרעמע און נויטבאַדערפטיגע. מיר ווילן אייך פאַרזיכערן, אַז מיר שטייען מיט אייך און זיינען גרייט אייך צו העלפן אין אייער הייליגער אַרבעט. די נויט איז גרויס און אונזער הילף איז נויטיק. לאָמיר ענגער שליסן אונזער צענויפגעבונדנקייט. אונזערע לאַנדסלייט דאָ און אומעטום וואו אונזער זשורנאַל קען גרייכן זאָלן געדיינקען אויסצושטרעקן אַ הילפס-האַנד צו אונזערע ברידער אין ישראל וואָס נויטיקן זיך איצט זייער שטאַרק אין הילף. אַלע קרעמענעצער לאַנדסלייט, וואו איר זענט, דאַרפן העלפן דעם „רעליעף" אין זיין שווערער אַרבעט. די הילף איז נויטיק! רופט זיך אָפּ ווי עס באַדאַרף צו זיין.

מיר דאָ אין דעם געבענטשטן לאַנד זענען אימשטאַנד אַ סך אויפצוטאָן, אויב מיר ווילן. עס איז געווענדט נאָר אין אייך. מיר זענען זיכער אַז אונזערע ווערטער וועלן ניט באַגעגענען טויבע אויערן... נאָר אויפגענומען ווערן דורך אייערע הערצער. איר וועט געוויס טון אייער פליכט צו אייערע געראַטעוועטע אָרימע ברידער אין ישראל.

די קרעמענעצער לײדיס אָקזילערי דריקט אויס אַנערקענונג צו די מעמבערס און טוערס פון דער קרעמענעצער סאָסייעטי און אַ ספּעציעלן שבח און דאַנק אונזער ליבן, גוטן און האַרציקן טשערמאַן, ברודער סאַלמאָוויץ. זיין גוטסקייט און גרייטקייט צו העלפן אונזערע ברידער אויף יענער זייט ים איז גאָרניט אָפּצושאַצן.

אַ גרויסן יישר כח צו אייך, טייערע ברידער. גאָט זאָל אייך באַלוינען פאַר אייער גוט אײדל האַרץ. מיר ווינטשן אייך לאַנגע יאָרן פון געזונט, גליק און נחת, איר זאָלט קענען שטענדיק אָנגיין מיט אייער גוטער אַרבעט! זייט אַלע געבענטשט!

קרעמענעצער לײדיס אָקזילערי

צום זכר קרעמענעץ

איך ווייס אַז מיינע ברידער און שוועסטער פון אונזער קרעמענעצער לאַנדסמאַנשאַפט דערוואַרטן פון מיר אַ וואָרט פון אונזער אַרבעט פאַר די פאַרגאַנגענע פינף-און־דרייסיק יאָר. ווי איינער וואָס האָט געהאַט די זכיה פון גרינדן די אָרגאַניזאַציע וואָלט טאַקע אַזוי באַדאַרפט זיין. אָבער מיט אַ כיוון וויל איך היינט דאָס אויסמיידן, בפרט נאָך ווען אַנדערע טוען דאָס שוין.

דער יובל פירט מיך צוריק צום געבוירן־טאָג פון אונזער אָרגאַניזאַציע. אָט דער טאָג וועקט אין זכרון די צייט פון מיין היים,, געבוירן־היים, דאָרט וואו איך בין אויסגעוואָקסן און דערצויגן געוואָרן.

אונזער אידיש קרעמענעץ איז אין דער וועלט באַקאַנט דורך דעם גרויסן דיינקער און שרייבער, יצחק בער לעווינזאָן. די אידישע באַפעלקערונג אַליין פאַרנעמט וויניג אָרט אין דער געשיכטע פון אידישע קהילות, סיידן נאָר צווישן די טויטע, די אומגעקומענע דורך כמעלניצקים קאַניבאַלן.

איך בין ניט קיין שרייבער, קיין פאָרשער, נאָר איינער פון אַ סך קרעמענעצער אידן.

מיר דוכט, אָבער, אַז די באַרופענע שרייבער און פאָרשער האָבן פאַרנאַכלעסיקט דעם ספּעציעלן כאַראַקטער פון דער אידישער באַפעלקערונג. דאָס וויל איך איצט מתקן זיין.

קרעמענעץ איז געווען, אין אַ געוויסער מאָס, אַ שטאָט פון מלאכות, פון אידישע האָרעפּאַשניקעס. אַחוץ די למדנים איז די שטאָט געווען צעגלידערט אין אַ סך דיפערענצירטע פאַכן, ווייל קרעמענעץ האָט אַרום זיך געהאַט אַ גרויסע צאָל שטעטלעך, דערפער, וואָס האָבן זיך פון איר דערנערט אינדוסטריעל.

לאָמיר טאַקע אויפשטעלן אַ צעטל פון די פאַרשיידענע מלאכות וואָס זענען אויסגעבויט געווען נאָר פון אידן. מיר ווילן באַלד דערזען אַז ניט נאָר דער אומעטום אָנגענומען פאַך, שניידעריי, האָט פאַרנומען דעם צענטראַלן אָרט.

אידישע פאַכן זענען געווען: שניידער, — צוויי סאָרטן: גוטע, פיינע און טאַנדערטניקעס. מענערשע, ווייבערשע און מיליטערישע.

כדאַי צו דערמאָנען דאָ אונזער יאַנקל שמוקלער. ער האָט שטאַרק אויסגענומען ביי די מיליטער-לייט פון הויכע ראַנגען. ביי אים האָט מען באַשטעלט די מיט גאָלד באַצירטע עפּאָלעטן. ער פלעגט זיי אויסאַרבעטן מיט די הענט.

סטאָלאַרעס פון פיינער מעבל, טעסלערס (פאַר הייזער בוי), גאָנטאַרעס (דאַך-לעגער), מולאַרעס, טאָקערס, — צווייערליי: פאַר שיינער מעבל באַפּוצונג און פאַר ציגאַרעטלעך־האַלטערס. די לעצטע פלעגן באַדינען אַ שטיק רוסלאַנד; קאָוואַלעס (שמידן), בלעכער, סטעלמאַכס (אויסגעאַרבעט רעדער פאַר וואָגענס), שינדלמאַכערס (פאַר דעכער), באַנדאַרעס (פעסער), שוסטערס, לעדערשטעפער, קירזשנערס, טעפּערס, בוכבינדערס, גלעזערס, וואַטענמאַכערס (קאָטאַנמאַכערס), בייטלמאַכערס, קעמעלמאַכערס, יובילירן (גאָלדשמידן), זייגערמאַכערס, בריק מאַכער (שאָסייען), שלייפערס, ציגלמאַכער, טרעגערס, וואַסער-טרעגערס, קצבים, צירולניקעס, פּאַפּיראָסניקעס, וועש־נייטאָרינס.

אויך דער טראַנספּאָרט איז געלעגן אין אידישע הענט, סיי פון סחורה־ליפערן, סיי פון צווישנפאַרקער אין די אַרומיגע שטעטלעך. פון די פאַעטאָן-פירער (דרייווערס) איז כדאַי צו דערמאָנען דעם זייער לעבעדיגן, באַרעדעוודיגן בעל-עגלה שימעלע פויקער. ער האָט געהאַט די זכיה צו פירן דעם גרויסן שרייבער ש. אַנסקי, ווען ער איז מיט אונזער לאַנדסמאַן ה. געלערנט אַרומגעפאָרן פאַר דער פּעטערבורגער „אידישער עטנאָגראַפישער געזעלשאַפט".

ווי אַנגענעם עס זענען געווען די שבת-נאָכמיטאָגס, ווען די יוגנט פלעגט זיך צונויפקומען אין הויז פון שימעלע פויקער, און ער פלעגט פאָרלייענען שמר"ס ביכלעך. ער פלעגט זיי שוין באַצייטנס באַזאָרגן ביים פאַקנטרעגער משה.

דאָס אידישע פאָלקישקייט אין קרעמענעץ האָט געלעבט באַשיידן פון אייגענער פּראַצע. אַזוי איז זי געווען אויך אין איר קהלשער טעטיקייט. אפילו אין די יאָרן פון נייע פּאָליטישע באַוועגונגען איז קרעמענעץ געווען פּאַרטון אין דער אַרבעט לשמה. דערפאַר האָט זי ניט געלאַרמט אַזוי ווי אַנדערע.

אויך דעם ערשטן אַרבעטער-סטרייק פאַר ניט אַרבעטן אין די נעכט ערב די אידישע יום־טובים, האָט מען באַשלאָסן, שבת נאָכן דאַוונען, בעת מען האָט געפּראַוועט קידוש צוזאַמען ביי עטל מאַנוסעס...

גאַנצע פּלאַכטעס פאָלקס-חכמה פלעגן מיינע אויערן פאַרנעמען אין די ווינטער-טעג, בעת מען פלעגט זיך אָנוואַרעמען ביים אויוועז אין קצבים-שול.

ווי טיף און שטאַרק עס בייַנקט זיך נאָך יענער געמיטלעכער אַטמאָספערע.

אַזעלכע זענען מיר אַריבערגעקומען אַהער, אינם פרייען לאַנד אַמעריקע. מיר זענען אַהער געקומען באַוואָפנט ניט נאָר מיט אַרבעטס הענט, נאָר אויך מיט דעם ירושה־שטייגער פון אונזער געבורט־היים. מיר האָבן דאָ אין אונזער אַרבעט דעם שטייגער און פּראָטסקייט, פון באַשיידנקייט אָפּגעהיט. מען מעג זאָגן, און מיט שטאָלצער צופרידנקייט, אַז מיר זענען געגאַנגען אין די טריט פון אונזערע אבות.

די מערדערישע הענט פון די דייטשע און אַלערליי אַנדערע מחבלים האָבן אונזער אידיש קרעמענעץ אָפּגעווישט, אָבער מיר דאָ, זייערע קינדער, טראָגן אין האַרצן זייער זכר.

ביי היינטיגן יובל פון פינף־און-דרייסיק יאָר קרעמענעצער אַרבעט אין אַמעריקע, ווייסן מיר צו געדיינקען, אַז אין זייער זכות האָבן מיר דאָ געבוירן דעם נאָמען קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי, און דער נאָמען זייערער וועט אייביק בלייבן לעבן אין אונזערע הערצער.

איז טאַקע דער היינטיקער יובל ניט נאָר אַ שמחה פון פינף־און־דרייסיק יאָר פון לעבן און ווירקן, נאָר אויך אַ טרייסט פון ווייטער אָפּהיטן דעם נאָמען פון אונזערע אומגע-קומענע.

ב. באַרשאַפּ

קינדער פון קרעמענעצער בית יתומים ביי דער אַרבעט אין דער פאַך־שול פון „אָרט".

דר. ליטוואַק צווישן זיינע היים-לייט
אויף זיין באַזוך אין אַמעריקא אין 1928

אַ גרוס צו מיינע ברידער און שוועסטער

אין דער שעה פון אייער גרויסן יום טוב וואַכט אויף אין מיין זכרון מאָמענטן פון מיין יוגנט-פריליגנ וואָס איז אויף אייביג פאַרשוואונדן, אָבער אין מיר איבערגעלאָזט אַ ירושה פון זיסע חלומות. אין די פאַרגאַנגענע פינף־און-דרייסיג יאָר איז געמאַכט געוואָרן אַ גאַנצע רעוואָלוציע אין אונזער לעבנס־גאַנג, געלייגט איר שטעמפּל אויף אונזערע געמיטער. זעען מיר דען אוים אַצינד ווי מיר האָבן אויסגעזען מיט פינף-און־דרייסיג יאָר צוריק?...

פון קרעמענעץ, וואו מיר האָבן געזונגען לידער פון פרייד, זייט איר פאַרוואָרפן געוואָרן אין אַ פרעמדער וועלט, וואו איר האָט געזונגען לידער פון אַרבעט און שוויים. גייסטיג אָבער, זייט איר פאַרבונדן מיט דער שטאָט קרעמענעץ. פאַר אייערע אויגן האָט געשוועבט איר וואונדערלעכע לאַנדשאַפט: די בערג און די טאָלן, די פעלדער און וועלדער מיט דעם פויגל-געזאַנג. ביי אייער טאָג-טעגלעכער שווערער אַרבעט האָט איר דאָך נישט פאַרגעסן אייערע קרובים פון אייער אַלטער שטאָט, זיי געשטיצט מיט דער פולער האַנט, בפרט אין דער צייט פון בלוטיגן מבול.

מיר שטייען נאָך אויפן שלאַכטפעלד פון אייביגע שנאה און עס בלאָזן נאָך גאַנץ שטאַרק די שטורם ווינטן פון אַלע זייטן. אונטערפירן אַ סך־הכל צו אייער אַרבעט איז נאָך ניט געקומען די צייט. פאַרקערט: די צייט פאָדערט נאָכמער אָנצושטרייגנען אַלע אייערע כחות און ענערגיע פאַר הילף. עס איז אַ תקיעה גדולה נישט פאַר אייך אַליין, נאָר פאַר יעדן איינעם, וועלכער האָט נאָך גאָט אין האַרץ, צו העלפן די קרבנות וואָס זענען ניצול געוואָרן פון פייער. איך בעט פאַר אייך גאָט, און גאָט וועט אייך בענטשן. אייער אַרבעט וועט זיין פאַרשריבן אין ספר הזכרונות. די אידישע געשיכטע וועט אייך נישט פאַרגעסן.

זייט געגריסט האַרציג, און זאָלן מיר זוכה זיין באַגריסן איינער דעם צווייטן ביים פופציג יאָריגן יובל, ווען אונזערע צעזייטע ברידער וועלן זיין אין אונזער לאַנד און זינגען די לידער פון אַמאָל.

ש. ראָזענפעלד

זייט געגריסט!

אַז מען לעבט דערלעבט מען, — זאָגט אַ אידיש שפּריכוואָרט, — און מיר האָבן דערלעבט דעם גליקלעכן טאָג אין אונזער לעבן, אַ טאָג פון פרייד, וואָס וועט לאַנג בלייבן אין אונזער זכרון.

אונזערע ליבע און טייערע פייערן דעם פינף-און-דרייסיג יאָריגן יובל, פינף-און-דרייסיג יאָר פון די קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי, מיט אַרבעט פאַר געגענזייטיגער הילף דאָ און נאָך מער צו די פון יענער זייט ים. וועמען פון אונז אין אונזערע קינדער־יאָרן האָט זיך געקענט חלום'ן אַז מיר וועלן אַמאָל אַוועק פון אונזער געבורט־שטאָט קרעמענעץ, אין אַ לאַנד טויזנטער מיילן ווייט און דאָ זיך ווידער טרעפן, באַהעפטן מיט היימישע קרעמענעצער. יעדער פון אונז האָט געפּאָקט און געמאָזלט ביז ער האָט זיך אַריינגעפּאַסט אינם נייעם לעבן דאָ. אפשר האָט דער אויבערשטער געוואָלט, אַז מיר זאָלן זיין די יוסף'ס, אויף וועלכע עס איז געפאַלן דער גורל צו שפּייזן די ברידער און שוועסטער פון דער אַלטער היים. און ווער ווייסט וואָס צו זאָגן, אַז מיר האָבן נישט געטון דאָס זעלבע ווי יוסף אַמאָל.

איך גלויב אַז אונזער געוויסן איז ריין און מיט שטאָלץ פייערן מיר היינט אונזער יובל.

מענדל רייקיס

די גרויסע שול

פון דער טעטיקייט

עס איז שוין דערמאָנט געוואָרן אינם הויפּט־אַרטיקל די צילן וואָס די גרינדער האָבן געהאַט, בעת ס׳איז געמאַכט געוואָרן דער ערשטער שריט צו אָרגאַניזירן די סאָסייעטי.

דער בראשית איז געווען קולטור-אָוונטן. אָבער גאָר גיך, מיטן וואוקס פון דער מיטגלידערשאַפט, איז אויפגעקומען דאָס פּראָבלעם פון באַזאָרגן די מיטגלידערשאַפט מיט מאַטעריעלע נוצלעכקייטן, ווי אויך די זאָרג דערפאַר, צו שאַפן אַ פאָנד פאַר הילף קיין קרעמענעץ.

עס איז געווען אין אויגוסט 1915. די וועלט-מלחמה איז שוין געווען אין פולן ברען. מען האָט זיך באַדאַרפט גרייטן אַנטקעגן צו קומען די נויטן אין דער אַלטער היים, באַלד, ווי נאָר די מלחמה וועט אויפהערן.

אין יענעם חודש אויגוסט איז אָפיציעל דערקלערט געוואָרן די עקזיסטענץ פון דער קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי.

מען האָט זיך אַריינגעקליבן אין אַן אייגענעם לאָקאַל, אָנגענומען דעם סטאַטוט.

די קולטור-אָוונטן זענען שוין געווען איינגעפירט. מען האָט אָנגעהויבן זאַמלען דעם הילפס-פאָנד. עס איז אויך געקויפט געוואָרן אַ בית־עלמין פּלאַץ פאַר 1,500 דאָלער.

לויטן אַלטן יידישן שטייגער האָט מען צערעמאָניאַליש געהייליקט דעם פּלאַץ, דורך דעם עלטסטן מיטגליד, ישראל פּעק, וועמענס פרוי איז, שפּעטער, געווען די ערשטע מקבר צו ווערן דאָרט.

מ׳האָט אויך געשאַפן אַ הילפס־פאָנד פאַר היגע נויטבאַדערפטיגע.

פאַר באַרייכערן די פאָנדן זענען אָפּט דורכגעפירט געוואָרן פאַרשיעדענע אונטערנעמונגען, צי דורך אַ טעאַטער, אָדער אַליין אימפּראָוויזירט אַ קולטור - אָוונט, אָדער בעלער. דעם ערשטן באַל האָט מען אויסגעפירט אויפן אייגנאַרטיקן שטייגער פון דער אַלטער היים. מען האָט דעמאָלט געהייליקט פייערלעך די אייגענע פאָן און מען האָט פאַרקויפט עליות.

די גאַנצע הכנסה איז געווען באַשטימט פאַר הילף דער אַלטער היים.

אַזוי יאָר־איין-אויס איז אויף פאַרשידענע אופנים געשאַפן געוואָרן די פאָנדן וואָס זענען געשיקט געוואָרן אַהיים.

פון די הילפס־סומען זענען געשטיצט געוואָרן אין קרעמענעץ אַלע אינסטיטוציעס, סיי פון אַלטן שניט, ווי שפּיטאָל, מושב זקנים, תלמוד תורה און דאָס גלייכן, ווי אויך די נייע מאָדערנע: שולן, קינדערגאָרטן, פאַך-שול. פון צייט צו צייט איז אויך געזאַמלט געוואָרן און אָפּגעשיקט קליידער.

אויך אין דער לעצטער צווייטער וועלט מלחמה איז געזאָרגט געוואָרן פאַרן מאָרגן נאָך דער מלחמה. עס זענען בעת דער מלחמה געזאַמלט געוואָרן קליידער און אָפּגעשיקט געוואָרן קיין רוסלאַנד צום פאַרטיילן צווישן די אידן.

נאָך דער מלחמה האָט מען מיט אַ געפיל פון קומער געזוכט אין די פאַרשיידענע לאַגערן פאַרוואָגלטע אָפּגעראַטעוועטע רעשטלעך קרעמענעצער. יעדער איינער פון די געראַטעוועטע, צעשפּרייטע אין די לאַגערן פון דייטשלאַנד, עסטרייך, איטאַליע, אומעטום האָט די הילפס האַנט פונם ספּעציעל געגרינדעטן „רעליף” געגרייכט.

אַ גרויסן אַנטייל אין דערדאָזיגער הילף איז געגעבן געוואָרן דורך דער קרעמענעצער לײדים אָקזילערי. די דאָזיגע פרויען הילף האָט אָנגעהאַלטן ביז גאָר ניט לאַנג. גאָר אַ גרויסע אַקטיוויטעט האָט אַרויסבאַוויזן די ניט לאַנג פאַרשטאָרבענע חיה ראַפּאַפּאָרט.

אויך איז געזאָרגט געוואָרן פאַר די יעניגע וואָס זענען פון די לאַגערן געבראַכט געוואָרן קיין אַמעריקע. פאַר זיי איז געזאָרגט געוואָרן, אין דער ערשטער צייט פון זייער זיין דאָ, פינאַנסיעל, און אַנדערע מיטהילף.

די קרעמענעצער סאָסייעטי ציילט זעכציג מיטגלידער. זי האָט פאַר דער צייט פון איר ווירקן אויסגעגעבן העכער הונדערט און פופציג טויזנט דאָלער.

איצט, נאָכן אומקום פון די קרעמענעצער, ווערט פּראָיעקטירט אויפצושטעלן אַ מאָנומענט דורך אַרויסגעבן אַ פנקס קרעמענעץ, דעם אייביקן יזכור-לוח פון אונזער אומקום.

מיין קרעמענעץ

רווישיק, טומעלדיג איז ניו-יאָרק. פאַבריק, אויטאָ, מענטש, — אַלץ איז אין שפּאַן, אַלץ אין געיעג, אין באַוועגונג. אָפּט ווערט דיין וועזן, געמיט, אַריבערגעטראָגן צום ווייטן עבר. אַ טיפע בייקשאַפט נאָכן שטילן לעבן אין דער אַלטער געבורטס היים.

אין דער דאָזיקער בענקשאַפט דערוואַכט מיט יוגנט-צויבער מיין שטאָט קרעמענעץ.

קרעמענעץ, די באַקרוינטע שטאָט מיט שיינע בערג, וואָס באַצירט זי מיט חן. איך זע מיין שטאָט אין איר פרילינג-פּראַכט, אַ צעבליטע מיט דופטיגע ריחות פון דערביי-איגע וועלדער און פעלדער. איך דערזע קרעמענעץ אין איר זומער־שיין באַהאָנגען מיט געצייטיגטער רייפקייט פון פרוכט בוימער; איך זע מיין שטאָט אינם גאָלדענעם האַרבסט און אין כשוף פון די ווייס בלענ־דיגע ווינטער נעכט, איינגעהילט אין ווייס־פינקלדיגן שניי-קיטל. אָדער גאָר ווען די בערגיקייט איז באַ'לבנה'ט און מאַיעסטעטיש בלענדעט די „באָנע".

עס טויכט אויף אין זכרון די יוגנט פריש-קייט.

ווי אויפן עקראַן וויקלט זיך אין זכרון אַ פּאַנאָראַמע פון אַ בילדלעכקייט פון דעם וואונדער, — קרעמענעץ.

עס וויל זיך זיי פאַרהאַלטן לענגער און לענגער. אָבער זיי לויפן, אַזוי ווי מיר האָבן געלאָפן איבער די פרייע וועלדער, איבער די גרעסטע שפּיצן פון די בערג. אונזער איז די וועלט געווען. יונג און לוס-טיק, שטאַרק און זאָרגלאָז אין לויף און אין געדראַנג נאָך גרויסע אידעאַלן.

עפּעס אַ כישוף האָט פאַרמאָגט אונזער פּאָעטיש און ראָמאַנטיש קרעמענעץ. דאָרט איז געבוירן געוואָרן דער באַרימטער פּויל־ישער פּאָעט סלאָוואַצקי. זי האָט אויך אַרויס־געגעבן אונזער גרויסן יצחק בער לעווינזאָן.

און די קרעמענעצער געסלעך, — עס רוישט, עס טומלט מיט פריילעך געלעכטער. עס לעבט יעדעס געסעלע און גאָר די שיראָקע גאַס, וואָס קוועלט פון קינדער-גאַנג אין די שולן, סוחרים אין זייערע געשעפטן, אַרבע־טער צו זייערע באַשעפטיקונגען. אַלץ פּול-סירט מיט יידיש לעבן. יונגע און אַלטע, רייכע און אָרעמע, — ווי ליב זענט איר מיר אַלע! ווי געבונדן איז מיין לעבן מיט אייך אַלע! איך זע אייך אַלע, אַלע. איינגעקריצט זענט איר אַלע אין מיין זכרון. די דובנער ראָגאַטקע, דאָרט איז געווען מיין געבורטס־אָרט, דאָרט איז געשטאַנען יאָרנלאַנג מיין ליב ווייס שטיבעלע, אויף וועלכעס האָט אָפּגעגלאַנצט דעם שימער פון די אַרומיגע בערג, פון די „דעוויטשיע", מיידל-בערג...

עס האָט געלאַכט דאָס שטיבעלע, עס האָט געשיינט, עס האָט געזונגען.

אָט עפנט זיך די טיר. איך זע מיין ליבע, מיין גליקלעכע היים, נאָך וועלכער איך האָב זיך יאָרנלאַנג געריסן, און אַזוי שרעק-לעך געביינקט. אָט זיצט מיין מאַמעלע, מיין הייליגע מאַמע מיט איר שיינעם ליבן געזיכט, מיט איר וואַרעמען בליק. ווי ליב איך האָב זי! ווי ליב איך האָב מיין טאַטן, וועלכער איז שטענדיק פאַרטיפט אין זיינע זייגערלעך און זינגט זיך צו דערביי אַ ניגונדל...

און מיינע שוועסטער און ברידער. מיר זענען אַלע פיר פאַרטיפט אין זיך, יעדער אין זיינע ביכער און דעם דורשט נאָך וויסן. מען

אײַלט זיך אין דער שול נישט צו פאַרשפּעטיגן, קומען וואָס פריער און אַלץ מער לערנען. און אָט זיצט ער, דער קיינמאָל ניט פאַרגעסלעכער זיידע. ער האַלט-אונטער די הרובע, וואַרעמט די אַלטע ביינער. אייניקלאַך רינגלען אים אַרום פון אַלע זייטן, יעדער פון זיי וויל זײַן דער ערשטער דעם זיידן זײַנע קענטענישן און געשיכטעס דערציילן. דער זיידע שלינגט ממש אַלץ וואָס מען דערציילט אים. עס גלוסט זיך אים נישט צו גיין שלאָפן, ווײַל עס באַווײַזט זיך פאַר אים אַ נייע וועלט, פון וועלכער ער האָט נאָר געקענט טרוימען.

עס ווייטיקט דאָס האַרץ פון בענקשאַפט, אומצוקערן זיך צו דעם אַלעמען וואָס איז שוין מער נישטאָ, פאַרשוואונדן! אָפּגעמעקט! אָפּגעווישט איז אַלץ וואָס האָט געלעבט און געבליט.

געלעבט האָט אַ שיינער אידישער דור. שיינע געשטאַלטן האָבן זיך באַוויזן אויף דעם האָריזאָנט פון אידישן לעבן אין קרעמענעץ. דאָקטוירים, אַדוואָקאַטן, מאַטעמאַטיקער און פילאָזאָפן, אַרבעטער־ספּעציאַליסטן. עס האָט געפּולסירט אידיש לעבן, אידישער גייסט אין די פאָלקס־מענטשן.

נאָכמער ליב ווערן די געשטאַלטן פון אַ משה דער וואַסער־טרעגער, יוסף דער קלעזמער, רבקה די סאַרווערין, וועלכע האָט אַזוי געשוויצט אויף די אידישע חתונות און שמחות. דו קענסט נישט פאַרגעסן די יום-טובים וועלכע האָבן געהאַט ווירקלעך דעם אידישן, יום-טוב'דיקן חן. די אַלטע שול, די גרויסע שול, אהרן דעם חזן, דעם שטאָטישן רב און שוחט, יעדער שכן, יעדער מענטש.

ווי גליקלעך וואָלטן מיר געווען, ווען מיר וואָלטן ווידער געקענט זיך אומקערן אַהיים און ווידער זיך זען מיט טאַטע-מאַמע, מיט אַלעמען און אַלץ...

ווידער לויפן דורך טייך און טהאָלן, און בערג, איבער די געסלעך פון מיין שטעטעלע, אָנקוקן די שולע, ווי איך האָב אַזוי פיל יאָרן פאַרבראַכט, הערן דאָס יוגנט ליד: „לאָמיר זיך פרייען, מיר זענען דאָך יונג".

אָבער שאַ און שטיל איז דאָרט איצט. פאַרשניטן, אפילו קיין קברים זענען דאָרט נישטאָ. מיר ווייסן נישט וואו זענען זייערע געביין אַהינגעקומען, וואוהין האָבן די ווינטן זייער אַש פאַרטראָגן. עס האָט זיך איבערגעריסן אויך דער קלאַנג פון דער נאַטור. די פויגל זינגען שוין נישט מער אַזוי ווי פריער, ווייל פאַר וועמען זאָלן זיי זינגען ?...

נישטאָ מער אונזערע ליבע שרה'לעך און משה'לעך זאָלן דעם געזאַנג אויפנעמען!

איך זע זיי אַלע, איך זע זייער לעצטן בליק אויף אונזער קרעמענעץ. מיט הייליגע אותיות איז אויסגעקריצט אין אונזערע הערצער זייער אָנדיינק: עס דוכט זיך אַז מען הערט זייער קול פון דאָרט, וואָס קייקלט זיך אויף די ביימער וואָס שאָקלען זיך און זשומען ווי די בינען. און די בערג, די פאַרכישופטע בערג, טרויעריג קוקן זיי אַראָפּ, און איך קוק זיך אַרום מיט פאַרשראָקענע בליקן.

אַך, ווי עס ווילט זיך כאָטש נאָך איין מאָל

אין לעבן באַזוכן די קיינמאָל ניט פאַרגעסענע שטאָט קרעמענעץ!

העלען ווײַנבערג

אַ קבלת פּנים פאַר אַ קרעמענעצער גאַסט — ליטוואַק,
וואָס וואוינט אין ישראל.

אַמעריקאַנער קרעמענעצער

יעדעס פאָלק אויף זיין היסטאָרישן באָדן פילט זיך פריי און זיכער, לעבט זיין אייגנאַרטיג לעבן מיט אַ קולטור לויט זיינע באַגריפן. אַ פּאָר צענדליג יאָרן זענען אַ נישטיגער בייטראָג צו זיין געשיכטע, וואָס גייט דורות לאַנג איר נאָרמאַלן גאַנג. אַ יתום אויף דער פּאָליטישער אַרענע זענען די אידן, וואָס פיגורירן נישט אַלס פאָלק צווישן פעלקער און שטייען מחוץ למחנה. זייער גלאָררייכע געשיכטע האָט זיך אָפּגעשטעלט אין דעם זעלבן טאָג, ווען זיי האָבן פאַרלוירן זייער זעלבסטשטענדיקייט און פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ פאָלק מיט געשיכטעס צוזייט און צושפּרייט איבער דער וועלט האָט יעדע גרופּע אין דעם לאַנד, וואוהין דער גורל האָט זי פאַרוואָרפן, געשריבן אַן אייגענע געשיכטע. פון אינקוויזיציעס, אַ געשיכטע פון פּאָגראָמען און שחיטות, און יעדע פון זיי איז אַן אויסגעשריי פון צער און ווייטיק, פון טרערן און בלוט. ווער ווייסט, וואָס וואָלט געוואָרן פון אידישן פאָלק, ווען ניט דער הויכער און הייליגער אידעאַל, וואָס ליגט אין כאַראַקטער און אין בלוט פון יעדן איד, דער אידעאַל: ישראל ערבים זה בזה, — אַז איין איד איז פאַראַנטוואָרטליך פאַרן צווייטן. איך ווייס נישט פון וואַנען עס נעמט זיך דער געדאַנק וועגן נשמה יתירה און אפשר איז אמת, אַז יעדער איד באַזיצט צוויי נשמות, איינע פאַר זיך און אַ צווייטע פאַרן פאָלק. אַנדערש ווי קען מען זיך פאָרשטעלן די אָרגאַניזאַציעס און לאַנדסמאַנשאַפטן, וועלכע ווידמען זייערע כחות און ענערגיע פאַרן כלל.

זיי זענען געווען די פּיאָנערן, וועלכע האָבן זיך די ערשטע אָנגערופן אויפן ווייגעשריי פון אונזערע ברידער און שוועסטער אין עמק הבכה. מיט מסירת נפש האָבן זיי זיך אַריינגעוואָרפן אין דער אַרבעט און וואונדער באַוויזן.

די קרעמענעצער בענעוואָלענט סאָסייעטי זינגט איצט דעם שיר המעלות: הזורעים בדמעה ברנה יקצורו, — וואָס זי האָט פאַרזייט מיט טרערן שניידט זי מיט געזאַנג, אַ יובל געזאַנג פון פינף-און-דרייסיג יעריגער שווערער און פרוכטבאַרער אַרבעט אויפן געזעלשאַפטלעכן פעלד. זי קומט צו דער עפענטלעכקייט מיט אַ גלענצענדן באַריכט, וואָס שאַפט כבוד דעם אידישן פאָלק.

מיר לעבן אין אַ צייט, ווען מיר קענען נישט קומען צו-זיך פון דער מוראדיגער קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט געמאַכט אַזאַ וויסטן חורבן אין אונזער מחנה. עס פילט זיך נאָך גאַנץ שטאַרק דער ריח פון די פאַרברענטע קדושים. עס איז ניט די צייט מיר זאָלען קענען זיך אָפּשטעלן אויף די טעטיקייט פון די לאַנדסמאַנשאַפטן ווען זייער אַרבעט איז נאָך ווייט נישט פאַרענדיקט. מיר אידן לעבן מיט בטחון, אָבער מען טאָר ניט פאַרגעסן, אַז מיר זענען אַ פאָלק פון „שומר מה מלילה, שומר מה מליל, — שטענדיג שטיין אויף דער וואַך, שטענדיג זיין גרייט געגן שונא. עס וועט אָבער קומען אַ צייט, ווען דער קינפטיגער היסטאָריקער וועט אַלץ נעמען אונטער זיין

קאָנטראָל און זיי שענקען אַ שיינעם פּלאַץ אין דער אידישער געשיכטע פאַר די שפּעטערדיגע דורות. איך וויל נאָר ציען זיין אויפמערקזאַמקייט אויף דער שטאָט קרעמענעץ, וואָס האָט ערצויגן אַזעלכע פיינע זיהן ווי מר. וואקמאן, וועלכער איז געבענטשט מיט רייכטום און ברייטע האַנד פאַר צדקה ; מר. געלערנטער, אַ שרייבער און היסטאָריקער ; מר. הענרי קעסלער און בראמפעלד — געבילדעטע און אינטעליגענטע מענטשן ; מר. בעני באַרשאַפ, י. סאַלמאָוויץ און אַלכסנדר מיניץ, שטאַרקע און לאָגישע רעדנער וועלכע זענען באַקאַנט אַלס די שווערע אַרטילעריע, און אַנדערע, וועמענס נעמען, צום באַדויערן, איך געדענק נישט.

אַ שיינע שטאָט קרעמענעץ, מיט בערג פון אַלע זייטן, וועלכע זענען באַוואוסט אַלס איינציקלעך פון די קאַרפּאַטן. ווען די בערג זענען געבוירן געוואָרן בלייבט אַן אייביגער סוד. מעגלעך, אַז דער מלאך, וואָס איז אין דער צייט פון בראשית געפלויגן מיט אַ שווערן זאַק אויף די פּלייצעס צו פאַרשפּרייטן די נאַטור אוצרות איבער דער וועלט, האָט דאָרט אַרויפגעוואָרפן עטלעכע בערג אַלס מתנה פאַר דער שטאָט, וועלכע שטעלט מיט זיך פאָר אַ וואונדערלעכן לאַנדשאַפט, פעלדער און וועלדער, וואו די פויגעלעך האָבן געגעבן פרייע קאָנצערטן. די היסטאָרישע שוהל, אַ זקנה פון עטלעכע הונדערט יאָר, אָבער שטאַרק ווי אַ פעסטונג, די צאָלרייכע בתי־מדרשים און די אידן יראים ושלמים, ממש מלאכים, דאָס קליינע און נידריגע שטיבעלע, וואו עס האָט געוואוינט דער גרויסער איד רבי יצחק בער לעווינזאָן ז״ל. די נאַטור און סביבה, ווי באַוואוסט, האָט אַ ווירקונג אויף די מענטשן און מעגלעך, אַז דאָס האָט אויך געווירקט אויף די לאַנדסלייט פון קרעמענעץ, וועלכע זענען געבליבן געטריי די טראַדיציעס פון די עלטערן שמסרו נפשם על קידוש השם. וויל איך זיי באַגריסן צום היינטיקן יובילייע און זיי ווינטשן אריכת ימים פאַר זייער הייליגע אַרבעט, אין וועלכער עס נויטיקט זיך אַזוי שטאַרק אונזער מאַרטירער פאָלק.

דר. יוליוס ראָזענפעלד

אַ וואָרט נאָך חיה ראַפּאַפּאָרט

(צום ערשטן יאָרצײַט)

אַוועק אַ יאָר זינט דער אומרחמנותדיקער טויט האָט פון אונז אַוועקגעריסן די אומדערמידלעכע טוערין, די גוטע האַרציקע פרוי, דאָס האַרץ פון אַלע ליידענדע, פאַרשטויסענע נויטבאַדערפטיקע, — חיה ראַפּאָפּאָרט.

מיט תמימותדיק עניוותדיקייט האָט זי דורכגעשפּאַנט גאַסן און געסלעך, שטענדיק געבראַכט הילף צו די אומגליקלעכע, געטראָגן האָפענונג צו די האָפנונגסלאָזע און געלינדערט די יסורים פון קראַנקע און אַנטוישטע. איר תענוג אין לעבן איז געווען צו העלפן אירע מיטמענטשן. איר שליחות אויף דער ערד האָט זי אויסגעפירט באהבה.

נישט נאָר האָט זי געבראַכט מאַטעריעלע הילף צו די וואָס האָבן זיך גענויטיקט אין דעם, נאָר זי האָט זיי נאָך אַוועקגעשענקט אַ וואַרעם מיטפילנדיק האַרץ, זיך געטיילט מיט יענעמס ליידן אין דער שעה פון נויט. איר גאַנץ לעבן האָט זי אויסגעלעבט אין סאָציאַלער אַרבעט, שטענדיק מיט אַן אויסגעשטרעקטער האַנט, שטענדיק מיט דברים היוצאים מן הלב, האָט זי געטאָן איר אַרבעט אָן גלאָריע, אָן כבוד־זוכן און אָן שכר.

קליין און שוואַך ווי זי איז געווען איז זי אָבער געווען איבערפולט מיט גייסטיקער ווילנסקראַפט פאַר מעשים טובים. זי האָט זיך אַליין קיינמאָל נישט געשאַנעוועט, קיינמאָל נישט באַקלאָגט.

קיין שום הילפס אַרבעט איז פאַר איר ניט געווען צו שווער. פשטות און עניוותדיקייט האָט באַגלייט איר באַגער פאַר צדק. אַן אשה חסידה.

די גאַנצע גוטסקייט, טוגנט און פיינגעפיל פון אונזער פאַרשניטענער שיינער שטאָט, אידיש קרעמענעץ, האָט זי, חיה ראַפּאָפּאָרט, סימבאָליזירט אין אופן פון איר טעטיקייט.

אפנים, זי האָט געירשנט אַלע גוטע מידות פון איר שוויגער, בלומע ראַפּאָפּאָרט.

עס דערמאָנט זיך מיר ווי אַזוי די אַלטע, שטילע, נשמהדיקע בלומע ראַפּאָפּאָרט פלעגט אַרומלויפן מיט צעריסענע שיך אין די בלאָטעס איבער די הייזער פון קרעמענעצער באַלעבאַטים, צוזאַמענצונעמען חלות פאַר די אָרעמעלייט אויף שבת. און ווען אַלע זענען שוין געווען באַזאָרגט אויפן שבת האָט פון איר פנים אַראָפּגעשיינט איר אייגענער עונג שבת.

זי פלעגט איר אַרבעט אָפּטון בסתר, קיינעם חלילה נישט מבייש זיין...

אַזוי איז אויך געווען איר שנור חיה ראַפּאָפּאָרט דאָ אין אַמעריקע.

אַ יונגע פרוי פון דער שארית הפליטה דערציילט וועגן איר אַז זי איז איר, דאָ, געווען אַ מאַמע.

— אַריבערקומענדיג אַהער אָן קרובים, אָן אייגענע, האָט מען זיך געוואַלגערט און „האַיאַס”־הויז. אַ פאַרלוירענע, אַ דערשלאָגענע, מיט מאַן און קינד, אָן אויסזיכטן, האָט חיה פאַר זיי אויפגעריכט דאָס מזל. זי האָט פאַר דער פאַמיליע געפונען אַ דירה, געהאָלפן דעם מאַן קריגן אַרבעט, באַזאָרגט אפילו דאָס קינד אין אַ תלמוד תורה. דערנאָך ווידער יעדע וואָך פלעגט חיה קומען אין הויז, זען ס'זאָל זיי גאָרנישט פעלן.

ממש אַ צדקת. זי האָט געטראָגן ליכט אין דער פינצטערניש.

נישט קיין ווינט, נישט קיין שטורם, וועט איר ליכט אויסלעשן!

אייביק וועט זי לעבן אין אונזערע הערצער און מיט ערפורכט וועלן מיר דערמאָנען איר נאָמען! ערע איר אָנדענק!

ד. ר.

SUCCESS FOR THE FUTURE . . .

TO THE 35th ANNIVERSARY

OF KREMENITZER WOLYNER BEN. ASS'N

Mr. & Mrs. B. Barshop

and Family

אונזערע ברכות צו אייך

טייערע הארציגע לאנדסברידער :

אין דעם טאָג פון אונזער אַלעמענס יום־טוב, איז דער באַגער צו פאַרשטאַרקן נאָך מער די ברידערלעכע איבערגעבנקייט און מוטערלעכע געטריישאַפט צו אונזערע קרעמענעצער. ווי איין גוף און איין נשמה פאַרזיכערן מיר אייך צו היטן דעם כבוד און אָנדענק פון אונזערע קרעמענעצער משפחה.

זייט אַלע געבענטשט מיט הצלחה !

מר. און מרס. איזידאָר סאַלמאָוויץ

Good Luck

A Friend

Compliments and Best Wishes

FIRST KREMENITZER
LADIES AUX'Y, Inc.

Compliments and Best Wishes

ICKO WAKMANN

452 FIFTH AVENUE NEW YORK CITY

באַגריסונג פון

די ווישנעוויצער בראָדערס בענעוואָלענט סאָסייעטי

צום 35 יעריגען יובילעאום

פון דער קרעמענעצער וואָלינער בענעוואָלענט סאָסייעטי

מיר זענען זעהר צופרידען זיך אָנצושליסען מיט אייך און זיך אויך פרעהען מיט אייך צוזאַמען צו דער פייערונג פון אייער שמחה און בײַ דער געלעגענהייט ווינשען מיר אייך

מזל טוב!

די קרעמענעצער זענען אַלע מאָל געווען צווישען די ערשטע אָרגאַניזאַציעס ווען עס איז געקומען צו העלפען אַלע וויכטיגע אידישע אינסטיטוציעס. איהר האָט זיך אויסגעצייכענט מיט הילף פאַר אייערע לאַנדסלייט אויף יענער זייט ים אין צייט פון מלחמה און אויך יעצט! דארום ווינשען מיר אייך ערפאָלג אין אייער אַרבעט און אויך דערלעבען די פייערונג פון אייער 50-יעריגען יובילעאום. און בײַ דער געלעגענהייט ערלויבט אונז צו באַגריסען אייער זעהר חשוב׳ען מיטגליד, מנחם מענדיל בראנפעלד, וועלכער איז טעטיג אין אייער סאָסייעטי און אויך אין פילע אידישע אינסטיטוציעס.

מיט פריינדליכען גרוס,

אין נאָמען פון סאָסייעטי,

יוסף אַפּעלבוים, פּרעזידענט

דזשעק שעהנגאָלד, וויים פּרעזידענט

חיים באראל, פינאַנס סעקרעטער

יוסף שאַצקי, טרעזשורער

בעני פישמאַן, רעקאָרדינג סעקרעטער

In Memory of

MRS. IDA RAPPAPORT

LEONARD KARDON

Compliments and Good Wishes

SAMUEL SHIPON
and Family

Owners of

EASTERN BONELESS BEEF CO.

724 CALLOWHILL STREET — PHILADELPHIA 23, PA.

SAcramento 2-4388

JOSEPH BURBEL

Expert Custom Tailor

1283 MADISON AVENUE — NEW YORK 28, N. Y.

CASH — CREDIT

SPECIAL DISCOUNTS TO MEMBERS

STEWARTS

Jewelry - Diamonds - Watches

2517 WEBSTER AVENUE

Near Fordham Road — BRONX 58, N. Y.

Telephone FOrdham 4-3767

Greetings from . . .

DIRECTORS AND OFFICERS

— of the —

COUNCIL OF FEDERATED JEWISH ORGANIZATIONS

INC.

ON YOUR 35th ANNIVERSARY

H. SAMUELS, Sec'y — A. KRAKOWSKY, Pres. — M. GUMER, Treas.

L. BLUMENSTOCK, Chairman of Board of Directors

MAX WALTUCH, M.D., Medical Director

BROTHERLY GREETINGS . . .

THROUGHOUT THE MANY YEARS

UNITED - DIVIDED - UNITY

KREMENITZER JOSEPH SOLOMON SICK & BENEVOLENT ASS'N

ED. ROSEMAN, President — NAT. BURBELL, Secretary

BROTHERS:

AVIS	BURBELL	FUTTERMAN	KIRSCHNER	SANDLER
ALTMAN	CHESTER	GINSBERG	ROSENTHAL	WIENER
BARONDESS	FROMER	HEIZ	ROSENMAN	

DECEASED MEMBERS

BABY BARSHOP
BABY SCHATZ
BABY FELDMAN
BABY STRICKBERGER
RACHEL BRAVER
ROSE ZUPNICK
RACHEL PECK
MOLLIE FEINBLATT
CELIA BROWER
KATIE AXEL
MARIEM SURA MESSER
DORA B. BLACK
ISRAEL BLACK
SARAH BARSHOP
PAULINE WEISS
JENNIE SIEGEL
CELIA SOIFER
GERTIE SIEGEL
EDITH ROSENBLATT
FANNIE ZALMONOVICH
BERTHA CAPLAN
BLUMA SILVERSTEIN
JENNIE GOLDSTEIN
MOLLIE WEISBERG
IDA RAPPAPORT
MORRIS BRAVER
HARRY GOLDBERG
LILLIE BARSHOP
ISRAEL WEISSBERG
MORRIS FELDMAN
MEYER LEWIS
DAVID BARSHOP
MAX BARSHOP
JULIUS GOLDBERG
OSIA SOIFER
CHASKIEL SHUKURNIK
MORRIS WEINSTEIN
SAM FEINBLATT
SAMUEL GOLDMAN
PINCUS BIENSTOCK
JOSEPH SOIFER
ISIDORE GREENBERG
DAVID SCHATZ
ABRAHAM MOLIN
ABRAHAM GOLDBERG
ABRAHAM BEITCH
JOSEPH KARASH
DAVID SIEGEL
SAMUEL BIENSTOCK
STANLEY SALMOWITZ
ROSE ZASSLOF
YETTA POTICK
ZINA BAKST
NATHAN RESNICK
ISIDORE M. SHAPIRO
MENDEL FREIDEL
HYMAN KATZ

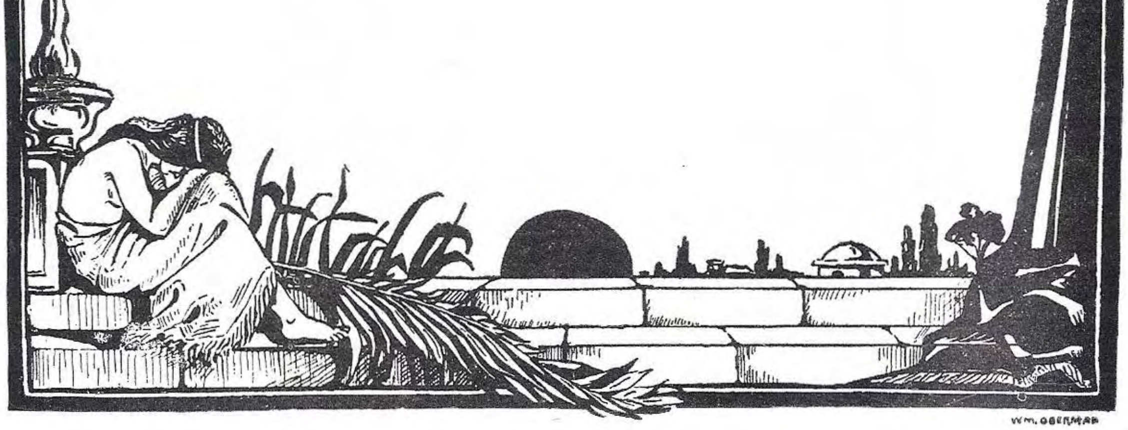

In Everlasting Memory to
Private First Class

Stanley Salmowitz

Died for his Country January 3rd, 1943

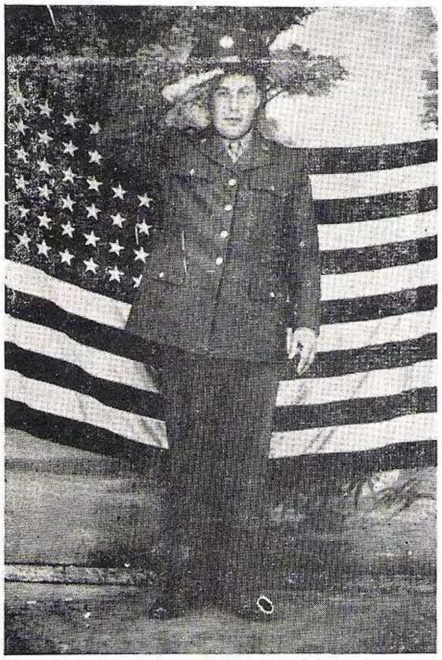

In Our Hearts He Will Live Forever

Father and Mother
ISIDORE and CLARA SALMOWITZ

BROTHER MILTON SALMOWITZ

Sister and Brother-in-Law
SHIRLEY & DAVID HYMAN

IN MEMORY

— of —

OUR BELOVED HUSBAND AND FATHER

MAX FUTTERMAN

WIFE AND CHILDREN

IN MEMORY

— of —

MY DEAR WIFE

and BELOVED MOTHER

Chaya Rappaport

HUSBAND
and Daughter

ORchard 4-1616-1617 Night Phone ORchard 4-1616

GORDON MEMORIAL CHAPEL

NEW MODERN CHAPEL

328 EAST HOUSTON STREET

Near Avenue B NEW YORK 2, N. Y.

Chapels Conveniently Located
in Greater New York City

FAMILY PLOTS AND SINGLE GRAVES
Sold On All Jewish Cemeteries
Contracts for Lodges and Societies

ABE GORDON, Undertaker

ALgonquin 4-8826-7

WEITZNER BROS. & PAPPER

. . . Monuments . . .

25-29 SECOND AVENUE

Near Second Street — NEW YORK 3, N. Y.

פוירסט ברעסטעטשקער וואָלינער פּראָגרעסיווער
יאָנג מענס בענ. אַססאָציאיישאָן, אינק.

טייערע שוועסטער און ברידער,

מיר פילן זיך גליקלעך מיט אייער יובל. מיר, די ברעסטעטשקער, די נאָענטע שכנים פון קרעמענעץ, האָבן זיך גייסטיג גענערט פון אַלץ וואָס קרעמענעצער אידן האָבן געטון און געשאַפן. איז טאַקע אייער יובל אונזער יובל.

זייט אַלע האַרציג געגריסט אין אונזער ברעסטעטשקער אַלעמענס נאָמען.

GREETINGS TO THE KREMENITZER SOCIETY
ON THE 35th JUBILEE

Mr. & Mrs. MAYER CHARAS

AND FAMILY

2199 HOLLAND AVENUE — BRONX, N. Y.

GRamercy 7-4596 — N. Y. S. License L31

SAMUEL KUTLER

Choice Wine and Liquors

WE DELIVER

50 AVENUE B

Corner 4th Street — NEW YORK

GOOD WISHES FROM . . .

JACK RAPPAPORT

2817 BROADWAY NEW YORK

Compliments of

BEN KATZ FAMILY

TROY, N. Y.

IN LOVING MEMORY
— of —
OUR DEAR MOTHER

BLUMA SILVERSTEIN

ETTA and BETTY

Phone DIckens 6-4891

PHILIP PEEK

Manufacturing of

Complete Kitchen Equipment

Makers of Fine Coffee Urns

657 ROCKAWAY AVENUE
Near Dumont Ave. Brooklyn 12, N. Y.

Compliments from . . .

ISAAC FISCHERMAN

1814 BELMONT AVENUE BRONX, N. Y.

Compliments of . . .

WILLIAM MENZER, Inc.

15 HARRISON STREET

GREETINGS . . .

Mr. & Mrs. SAM GORDON

and Family

2007 UNION AVE. BROOKLYN, N. Y.

ORchard 4-1281 HYMAN SALIT
GRamercy 7-9445 SIDNEY GELFAND

NATIONAL

כשר

Delicatessen and Restaurant
BEST QUALITY MEAT PRODUCTS
Wholesale and Retail
Special Attention Given To Parties
and Weddings

90 SECOND AVENUE
Corner 5th Street New York 3, N. Y.

LUdlow 3-4170

HAROLD SCHIPPER

Wholesale - Retail

Poultry Market

1610 BATHGATE AVENUE

Near 172nd Street BRONX 57, N. Y.

Compliments from . . .

MRS. MARY SIEGEL

and Family

657 CROTONA PARK NO. BRONX, N. Y.

GREETINGS TO THE

35th Anniversary

Mr. & Mrs. A. GLASSMAN

and Family

RUTH **MARK**

and Granddaughter BARBARA
SHIRLEY and LEO
SIDNEY and FLORENCE

BEST SUCCESS . . .

MAX LEVINE & CO.

Suits and Coats

Melco Dresses

205 WEST 39th ST. NEW YORK, N. Y.

LOngacre 5-2227 LAckawanna 4-9788

STEINLAUF & STOLLER, Inc.

Distributors of

Threads - Notions - Zippers

Cotton Goods - Shoulder Pads

269 WEST 39th ST. NEW YORK 18, N. Y.

BEST WISHES FOR A SUCCESSFUL
KREMENITZER 35th ANNIVERSARY
JUBILEE BANQUET

HENRY EHRMAN

BALTIMORE, MD.

Compliments of . . .

DR. SOLOMON SIEGEL

1784 BRYANT AVE. BRONX 60, N. Y.

Compliments of . . .

Mr. & Mrs. BERL GRODSKY

RESERVATIONS HAVE BEEN MADE
FOR YOU

at the

ASTORIA MANSION

62 EAST 4th STREET NEW YORK

BEN GRODSKY, Prop.

Tel. TAlmadge 9-7433

ABE ROSENBERG

STRICTLY KOSHER

בשר כשר

Meat and Poultry Market

All Orders Promptly Delivered

771 LYDIG AVENUE BRONX, N. Y.
Res.: 2131 Wallace Ave., Apt. 505
Phone UN. 3-6393

DIgby 9-1991 SIDNEY G. SIEGEL

AWARD INCENTIVES, Inc.

160 BROADWAY NEW YORK 7, N. Y.

Compliments of . . .

HENRY KESSLER

855 SIXTH AVENUE NEW YORK, N. Y.

MAin 4-1840-1841

MEDLER AGENCY

Security Mutual Life Ins. Co.

189 MONTAGUE ST. BROOKLYN 2, N. Y.

DA 3-0884 LU 3-2920

MAX'S BUTCHER SHOP

1628 BATHGATE AVE. 890 JENNINGS ST.

772 EAST TREMONT AVENUE

IN MEMORY

— of —

MOTHER

DR. P. WEINTRAUB

Compliments of . . .

Mr. & Mrs. HARRY WIENER

67 WEST 192nd STREET NEW YORK

ISIDORE T. COHN JOSEPH HASKEL

מצבות

TREMONT MONUMENT WORKS, Inc.

Builders of

Monuments of Every Description

175th STREET AND WASHINGTON AVE.

BRONX 57, N. Y.

Tel. TRemont 2-8333

Compliments of

Mr. & Mrs. I. ROSTOCHER

514 TINTON AVENUE BRONX, N. Y.

Compliments from . . .

ABRAMSON'S

CRIB & CRADLE TOWN

832 SUTTER AVE. BROOKLYN 7, N. Y.

Call EV. 5-3427 — Pick Up and Delivery

R. & L. SHOE REBUILDING
and Orthopedic Shoe Doctor

- Prescriptions Expertly Filled
- Shoes Made To Order
- All Types of Repair Work

846 SUTTER AVE. BROOKLYN, N. Y.

Compliments of . . .

PILO CANDY STORE

836 SUTTER AVE. BROOKLYN, N. Y.

GREETINGS TO THE
KREMENITZER SOCIETY
AND FRIEND E. BRONFELD

SAMUEL LEIBOWITZ

48-14—48th STREET WOODSIDE, L. I.

האַרציקע גרוסן צום 35טן יובילײ

פון די קרעמענעצער . . .

דוד ראַפּאָפּאָרט ומשפּחה

האַרציקע באַגריסונג צו דער
קרעמענעצער סאָסײעטי . . .

MAX SHAPIRO

1806 CROTONA AVENUE BRONX, N. Y.

GOOD WISHES FROM . . .

CLAREMONT MEN'S SHOP

Suits Made To Order—$49.00

A Satisfied Customer Is My
Best Advertising

538 CLAREMONT PKWY., BRONX 57, N. Y.

Tel. DAyton 9-1274

S. BECKERMAN
and His Orchestra

Music For Any Occasion

1012 LONGFELLOW AVE. BRONX, N. Y.

BEST WISHES FOR CONTINUED SUCCESS

Mr. & Mrs. ELY SAMBERG

GRamercy 5-0020

SIEGEL & WEINER

Painting - Decorating

Plastering

General Contractors

93½ EAST 7th ST. NEW YORK CITY

Wishing you and your members success and may you live to celebrate your 50th Anniversary.

RADZIVILER WOLINER

PROGRESSIVE ASS'N

IN MEMORY

— of —

MAX FRIEDLER

Deceased

JACK GARFELD

LUdlow 3-1646 SHOIL I. RAISEN

INTERIOR DECORATING

CURTAINS, DRAPERIES, BED SPREADS
SLIP COVERS
Made Right - Lowest Prices

Upholstering - Venetian Blinds
Made To Order

538 CLAREMONT PARKWAY

Near 3rd Avenue BRONX 57, N. Y.

Compliments from . . .

C. & B. LUNCHEONETTE

278 SEVENTH AVENUE NEW YORK

BEST SUCCESS . . .

— from —

A KREMENITZER

ZALMAN FLOMIN

LIST OF MEMBERS:

BROTHERS

RALPH ASCH
BENJAMIN BARSHOP
HARRY BARSHOP
JACK BARSHOP
NATHAN BARSHOP
SAM BARSHOP
H. BIENSTOCK
IRVING BIENSTOCK
JULIUS BIENSTOCK
SEYMOUR BIENSTOCK
J. BLAY
M. BRICK
E. BRONFELD
D. BROWER
JOE BURBELL
J. BRODSKY
JOS. BAJCZ
M. CHARAS
H. CHINOWSKY
JOE COHEN
LOUIS COHEN
N. DESER
I. FISHERMAN
M. FISHERMAN
SAMUEL FOX
EDWARD FREJDKIS
A. GERSHKOWITZ
A. GLASSMAN
R. GOLDBERG
SAM GORDON
SAM GOTTESMAN
ARTHUR GOLDENBERG
JOSEPH HERCBERG
MAX HOFFMAN
DAVE HYMAN
LENNY KARDON
HENRY KESSLER
H. KLEIN
WM. KAMANDANT
MORRIS LANDSBERG
MORRIS LAVINE
JACK LERNER
A. MESSER
MILTON MILLER
ALEX MINTZ
M. MITTLEMAN
WARREN MOLLIN
SAMUEL NATHENSON
SOLOMON NATHENSON
I. PECK
I. RAPPAPORT
JACK RAPPAPORT
SAM RAPPAPORT
M. RAYKIS
AL ROSENBLATT
M. ROSENBLATT
DR. J. ROSENFELD
S. M. ROSENFELD
I. ROSTOCHER
DAVID ROTH
DAVE RABIN
M. SHAPIRO
SAMUEL M. SHAPIRO
L. SHEPETIN
L. SIEGAL
J. SILVERSTEIN
GEORGE SKULNICK
I. SOLMOWITZ
M. STRICKBERGER
I. WAKMAN
HARRY WIENER
SAM WIENER
ABE WIENER
DAVE WIENER
JACOB WEINBERG
B. ZUPNICK
SIMON ZOSLOWSKY

SISTERS

MRS. ANNA BEITCH
MRS. S. BROWER
MRS. ROSE CHARISH
MRS. E. FEINBLATT
LILLIAN GOLDBERG
MRS. D. GOLDMAN
MRS. S. GREENBERG
MRS. V. LEWIS
MRS. L. SCHATZ
MRS. SIEGEL